

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Інститут екологічної економіки і менеджменту

Кафедра обліку і аудиту

Пояснювальна записка

до дипломної роботи бакалавра

на тему:

«Облік і аудит руху грошових коштів

Філії «Костопільське лісове господарство» ДСГП «Ліси України»

Виконала: студентка II курсу, групи ОАСз-21

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Захарчук Д.В.

Керівник Доц. Шутка С.Є.

Рецензент _____

(прізвище та ініціали)

Львів – 2024 р.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ**

Інститут _____ екологічної економіки і менеджменту _____
Кафедра _____ обліку і аудиту _____
Освітній ступінь _____ бакалавр _____
Спеціальність _____ 071 «Облік і оподаткування» _____

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри обліку і аудиту

« 05 » 03 2024 року

**З А В Д А Н Н Я
НА БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

Захарчук Дарині Володимирівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Облік і аудит руху грошових коштів Філії «Костопільське лісове господарство» ДСП «Ліси України»

керівник роботи Шутка Світлана Євгенівна, к.е.н., доц.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вишого навчального закладу від «07» 03 2024р. №С-193

2. Термін подання студентом роботи 14.06.2024 р.

3. Вихідні дані до роботи Нормативно-довідкова інформація, фінансова, податкова і статистична звітність підприємства за 2021-2023 роки, літературні джерела, матеріали періодичних та спеціалізованих видань, статистичні дані

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретичні аспекти обліку руху грошових коштів

2. Економічна характеристика підприємства та оцінка стану обліку руху грошових коштів

3. Аудит руху грошових коштів

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

1. Сутність грошових коштів відповідно до П(С)БО

2. Структура грошових коштів

3. Економічні показники діяльності підприємства

4. Синтетичні рахунки, що передбачені планом рахунків, для ведення обліку грошових коштів

5. Кореспонденція рахунків з обліку руху грошових коштів

6. Порядок аудиту грошових коштів

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 08.03.2024 р.

Керівник роботи

(підпис)

Шутка С.Є.

(прізвище та ініціали)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Написання першого розділу дипломної роботи	08.03.2024р. – 02.04.2024р.	
2	Написання другого розділу дипломної роботи	03.04.2024р. – 07.05.2024р.	
3	Написання третього розділу дипломної роботи	08.05.2024р. – 03.06.2024р.	
4	Написання вступу і висновків	04.06.2024р. – 10.06.2024р.	
5	Оформлення дипломної роботи	11.06.2024р. – 14.06.2024р.	

Студент

(підпис)

Захарчук Д.В.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Шутка С.Є.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Мета дипломної роботи – ознайомитися з веденням обліку і аудиту руху грошових коштів на Філії «Костопільське лісове господарство» ДСГП «Ліси України» та розробити пропозиції з їх удосконалення.

Об'єктом дослідження є обліково-звітний і контрольний процес на Філії «Костопільське лісове господарство» ДСГП «Ліси України» за 2021-2023 роки.

Предметом дослідження дипломної роботи є облік і аудит руху грошових коштів на підприємстві.

Основне завдання роботи полягає у дослідженні стану бухгалтерського обліку руху грошових коштів, визначення шляхів його вдосконалення на підприємстві, а також розроблення пропозицій з провадження аудиту руху грошових коштів на Філії «Костопільське лісове господарство» ДСГП «Ліси України».

Дипломна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел та додатків.

Ключові слова: облік, аудит, грошові кошти, готівка, касові операції, рахунки в банках, обліково-звітний процес, пропозиції, вдосконалення, впровадження.

Сторінок – 83, рисунків – 23, таблиць – 18, використаних джерел – 100.

ANNOTATION

The purpose of the diploma thesis is to get acquainted with the accounting and auditing of cash flows at the Kostopil Forestry Branch of the State Specialized Economic Enterprise «Forests of Ukraine» and to develop proposals for their improvement.

The object of the study is the accounting, reporting and control process at the Kostopil Forestry Branch of the State Specialized Economic Enterprise «Forests of Ukraine» for the years 2021-2023.

The subject of the thesis research is the accounting and audit of cash flows at the enterprise.

The main task of the work consists in researching the state of cash flow accounting, determining ways to improve it at the enterprise, as well as developing proposals for conducting a cash flow audit at the Kostopil Forestry Branch of the State Specialized Economic Enterprise «Forests of Ukraine».

The thesis consists of an introduction, three sections, conclusions and proposals, a list of used sources and appendices.

Keywords: accounting, audit, cash, cash, cash transactions, bank accounts, accounting and reporting process, proposals, improvement, implementation.

Pages – 83, figures – 23, tables – 18, used sources – 100.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ РУХУ ГРОШОВИХ КОШТІВ.....	8
1.1.Економічна сутність руху грошових коштів.....	8
1.2.Економіко-правовий аналіз нормативної бази з обліку руху грошових коштів.....	19
РОЗДІЛ 2. ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА ТА ОЦІНКА СТАНУ ОБЛІКУ РУХУ ГРОШОВИХ КОШТІВ.....	25
2.1.Аналіз фінансово-економічних показників господарської діяльності підприємства.....	25
2.2.Практичні аспекти ведення обліку руху грошових коштів на підприємстві.....	34
2.3.Сучасні комп'ютерні технології ведення обліку на підприємстві та їх практичне застосування.....	42
РОЗДІЛ 3. АУДИТ РУХУ ГРОШОВИХ КОШТІВ.....	48
3.1.Мета, зміст, завдання та джерела інформації аудиту руху грошових коштів.....	48
3.2.Методичні прийоми проведення аудиту руху грошових коштів.....	52
3.3.Результати аудиту руху грошових коштів.....	58
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	73
ДОДАТКИ.....	83

ВСТУП

Функціонування підприємства – складний динамічний процес, який є результатом постійного циклічного руху грошових коштів. Однією із проблем, з якою стикається бізнес у сучасних умовах, є відновлення та збереження динаміки циклів ділової, інвестиційної та фінансової діяльності, які є запорукою реалізації необхідної ліквідної позиції підприємства та попиту на кошти. Вирішення цієї проблеми неможливе без глибокого дослідження економічних механізмів, що визначають грошовий обіг кожного підприємства. Складність ситуації також зумовлена тим, що проблеми фінансового розвитку на мікрорівні тісно пов'язані з проблемами макроекономічного регулювання.

Актуальність теми. Ефективне управління грошовими потоками є основою фінансової стабільності та зростання підприємства. Успішний облік і аудит грошових коштів дозволяє підприємствам контролювати витрати, оптимізувати використання ресурсів і підвищувати прибутковість. Це особливо важливо в умовах глобальної економічної нестабільності, коли підприємства стикаються з ризиками нестачі фінансових ресурсів і необхідністю швидкого реагування на зміни ринкових умов.

Прозорість і достовірність фінансової інформації є ключовими факторами для залучення інвестицій і побудови довірливих відносин з партнерами та кредиторами. Облік і аудит грошових коштів допомагають забезпечити відповідність підприємства законодавчим вимогам та міжнародним стандартам фінансової звітності. Це сприяє підвищенню довіри з боку зовнішніх зацікавлених сторін і підтримує репутацію підприємства як надійного бізнес-партнера. Прозорі фінансові операції також сприяють запобіганню корупції та шахрайству, що є важливим для підтримки чесності та етичних стандартів у бізнесі.

Крім того, облік і аудит руху грошових коштів сприяють управлінню фінансовими ризиками і забезпечують ефективне планування та прогнозування. Це дозволяє підприємствам краще підготуватися до можливих економічних

коливань і зберігати фінансову стійкість навіть у складних умовах. Використання сучасних інформаційних технологій у процесі обліку і аудиту забезпечує оперативний доступ до фінансової інформації, полегшує управління грошовими потоками і підвищує ефективність фінансових операцій. Таким чином, актуальність даної теми обумовлена необхідністю забезпечення ефективного фінансового управління, підвищення прозорості та зниження фінансових ризиків у сучасних умовах.

Дипломне дослідження проведено на базі даних Філії «Костопільське лісове господарство» ДСГП «Ліси України» за період 2021-2023 роки.

Мета і задачі дослідження. Метою дослідження є аналіз та оцінка існуючих методів обліку і аудиту руху грошових коштів на підприємствах, зокрема в лісогосподарській сфері, з метою розробки рекомендацій для підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами, забезпечення прозорості фінансових операцій та зниження фінансових ризиків.

Для дослідження поставленої мети у роботі визначені такі завдання:

- вивчити сучасні підходи до обліку грошових коштів, включаючи методи їх класифікації, обліку та звітності;
- оцінити значення аудиту грошових коштів у контексті забезпечення прозорості та достовірності фінансових звітів;
- розглянути нормативні та законодавчі акти, що регулюють облік і аудит грошових коштів;
- з'ясувати особливості відображення руху грошових коштів у системі рахунків бухгалтерського обліку;
- проаналізувати можливості використання сучасних інформаційних технологій для автоматизації процесів обліку і аудиту грошових коштів.
- дослідити сучасні підходи до проведення аудиту грошових коштів, включаючи методи аудиторської перевірки та оцінки фінансових ризиків;
- розробити пропозиції щодо вдосконалення облікових процесів для забезпечення більш точної та своєчасної інформації про рух грошових коштів.

Виконання цих задач дозволить зрозуміти сучасні проблеми і тенденції в обліку і аудиті грошових коштів.

Об'єктом дослідження є процеси обліку і аудиту руху грошових коштів на підприємствах, зокрема в лісогосподарському секторі.

Предметом дослідження є методи, принципи і підходи до обліку і аудиту руху грошових коштів, а також нормативно-правова база та сучасні інформаційні технології, що використовуються для управління та контролю грошових потоків на підприємствах.

Методи дослідження. Теоретичною основою проведеного дослідження є положення сучасної економічної теорії, теорії бухгалтерського обліку та аналізу господарської діяльності підприємства.

Джерела інформації. Для дослідження теми обліку і аудиту руху грошових коштів використовуються різноманітні джерела інформації, включаючи нормативно-правові акти України та міжнародні стандарти, наукові праці та статті, підручники і професійні видання, аналітичні звіти і фінансові звіти підприємств, а також інформаційні ресурси, такі як онлайн-бази даних і офіційні веб-сайти. Використовуються також сучасні інформаційні технології та програмне забезпечення для автоматизації обліку і аудиту, що забезпечують всебічний підхід до дослідження та дозволяють розробити практичні рекомендації для вдосконалення фінансового управління.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у розробці ефективних рекомендацій для вдосконалення обліку і аудиту руху грошових коштів, що можуть бути впроваджені на підприємствах, зокрема в лісогосподарській галузі, для підвищення прозорості фінансових операцій, зниження фінансових ризиків та забезпечення відповідності нормативно-правовим вимогам. Результати дослідження сприятимуть оптимізації управління грошовими потоками, покращенню фінансового планування і звітності, а також забезпечать підвищення довіри з боку інвесторів та партнерів.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ РУХУ ГРОШОВИХ КОШТІВ

1.1. Економічна сутність руху грошових коштів

Господарська діяльність здебільшого пов'язана з рухом грошових коштів, який включає платежі, розподілені у часі між кредиторами та боржниками. Це здійснюється через надходження коштів, доходів, нарахування витрат, обчислення фінансових результатів та різні способи оплати, що відображаються у фінансовій звітності.

Сучасні глобальні виклики створюють нові економічні умови, які стимулюють бізнес до більш ефективного використання фінансових ресурсів. Серед цих ресурсів особливо важливе місце займають гроші та їх еквіваленти.

Грошові кошти є ключовим фактором, що визначає фінансовий стан підприємства. У сучасних конкурентних умовах важливість і роль грошей на рівні підприємства вимагають їхнього окремого та глибокого аналізу.

Проблеми грошей, фондів і грошових потоків завжди привертали увагу економістів. Термін «готівка» з'явився лише в 20 столітті, тоді як раніше більшого значення надавали поняттю «гроші».

Гроші, як один з важливих елементів ефективного функціонування бізнесу, зазнали еволюції протягом різних історичних періодів (рис. 1.1).

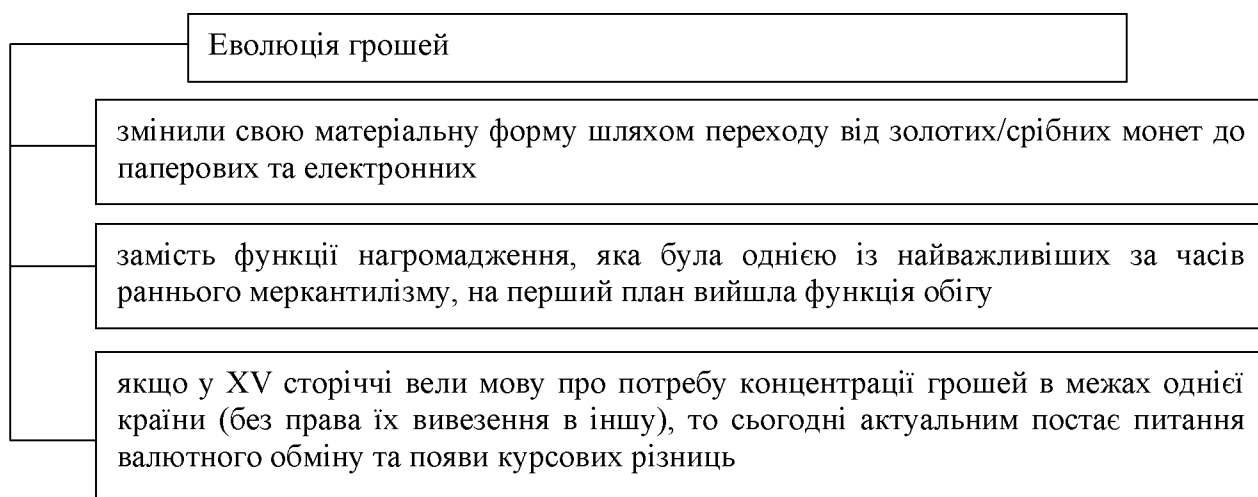


Рис. 1.1. Еволюція грошей

Проте, незалежно від обставин, одна з основних функцій грошей – виступати засобом платежу – залишається постійною.

Гроші служать інструментом для проведення розрахунків і фіксуються в бухгалтерських документах як витрати, доходи та фінансові результати, що спрямовані на досягнення головної мети будь-якого господарського підприємства – отримання прибутку.

Сучасне визначення грошей як особливого товару, що виконує роль універсального еквівалента, є дещо обмеженим і не враховує нові форми грошей. Це підтверджують як вітчизняні, так і зарубіжні вчені. Визначаючи сутність грошей, науковці зазвичай намагаються виходити з їх функцій (рис. 1.2).

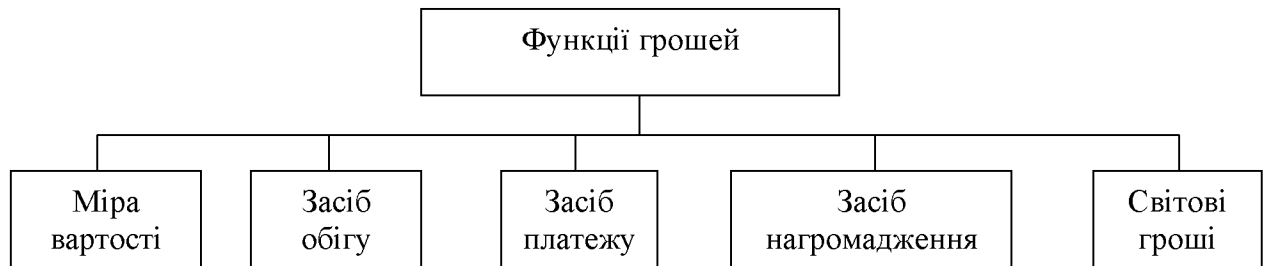


Рис. 1.2. Функції грошей

Сутність грошей визначається їхніми функціями, тому розуміння сутності грошей залежить від того, як ці функції визначаються. Виникають розбіжності не тільки щодо окремих функцій, але й їх кількості. Деякі вчені скорочують число функцій, об'єднуючи п'ять класичних функцій, або ж, навпаки, адаптують їх у міру розвитку товарно-грошових відносин. Що стосується функції грошей у сучасних умовах як засобу обігу та засобу платежу, то більшість дослідників сходиться на думці, що гроші у ролі засобу обігу використовуються як для покупок, так і для сплати боргів. Як засіб обігу, гроші є посередником в обміні товарів і враховуються одночасно з товарами у операціях купівлі-продажу, завдяки чому між цими операціями немає часової розбіжності. У цьому контексті засобом обігу виступають тільки готівкові гроші.

У випадку використання грошей як засобу платежу в товарному обміні, вони не є посередником, а скоріше доповнюють цей процес. Тут існує часовий розрив між операціями купівлі та продажу, який визначається тривалістю боргового зобов'язання. Функцію грошей як засобу платежу зазвичай виконують безготівкові гроші, хоча готівка також може використовуватися в цій ролі, наприклад, для виплати заробітної плати [77].

Гроші – це засіб для здійснення розрахунків, що існує у монетній, паперовій та електронній формах. Вони повинні перебувати в постійному русі, щоб забезпечувати витрати, доходи та фінансові результати.

У бухгалтерському обліку поняття «гроші» зустрічається рідше, ніж терміни «грошові кошти», «грошові потоки» та «грошові платежі». Ці три подібні поняття часто стають предметом значних дискусій у наукових колах.

Розглянемо трактування поняття «гроші» у нормативних документах. Зокрема, МСБО 7 визначає готівкові кошти як гроші в касі та депозити до запитання [7].

В Україні поняття «грошові кошти» регулюється НП(С)БО 1, сутність якого представлена на рис. 1.3 [19].



Рис. 1.3. Сутність грошових коштів відповідно до П(С)БО

Дослідження робіт зарубіжних і вітчизняних вчених показують, що єдиного загальноприйнятого визначення терміна «гроші» не існує.

На нашу думку, грошові кошти – це бухгалтерська категорія, яка відображає найбільш ліквідні активи підприємства і може включати готівку,

кошти на банківських рахунках та депозити. У цьому визначенні узагальнено різні підходи до розуміння грошових коштів та їх еквівалентів, відмінні від традиційних, і включає аспекти сутності грошових фондів, їх використання та кінцевих результатів.

Ми вважаємо, що поняття «грошові кошти» слід розглядати не тільки з точки зору доходів і надходжень, але і з позиції витрат та їх аспектів, які впливають на формування фінансових результатів.

Грошові кошти відображають оборотні активи на етапах постачання та продажу, а також капітал, необхідний для забезпечення ефективної діяльності бізнесу. Вони можуть включати доходи та надходження, акумульовані у грошовій формі, або кошти, що знаходяться в касі чи на банківських рахунках [55].

Рух грошових коштів включає наступні аспекти (рис. 1.4).



Рис. 1.4. Напрямки руху грошових коштів

Значення руху грошових коштів для підприємства:

- рух грошових коштів є ключовим показником фінансової стійкості підприємства, оскільки він відображає здатність підприємства генерувати достатні грошові потоки для підтримки своєї діяльності, фінансування інвестицій та погашення зобов'язань;

- аналіз руху грошових коштів дозволяє прогнозувати майбутні грошові потоки, що є важливим для планування і прийняття управлінських рішень. Це дозволяє підприємству планувати свої витрати, інвестиції та фінансування, враховуючи можливі коливання в доходах і витратах;

- рух грошових коштів допомагає в управлінні ліквідністю підприємства, тобто здатністю своєчасно виконувати свої зобов'язання. Ефективне управління грошовими потоками дозволяє підприємству уникати проблем з ліквідністю і забезпечувати стабільне функціонування;

- операційні грошові потоки відображають ефективність основної діяльності підприємства і показують, наскільки успішно підприємство генерує доходи від своєї основної діяльності;

- бюджетування грошових коштів є процесом планування майбутніх надходжень і витрат для забезпечення належного управління грошовими потоками. Це включає складання бюджету руху грошових коштів, який відображає очікувані надходження і витрати за певний період часу.

Об'єктивна оцінка результатів діяльності підприємства ґрунтується на використанні поняття «готівка», яка є ключовою умовою для забезпечення безперервного функціонування постачання, виробництва та реалізації продукції, товарів, робіт і послуг.

В ході своєї діяльності кожне підприємство отримує грошові кошти, які часто називають грошовим потоком. Це надходження мають постійний і динамічний характер, що означає необхідність безперервності грошового

поток. Поняття «грошовий потік» увійшло до фінансової діяльності вітчизняних підприємств завдяки міжнародному досвіду.

Класифікація грошей зображена на рис. 1.5.

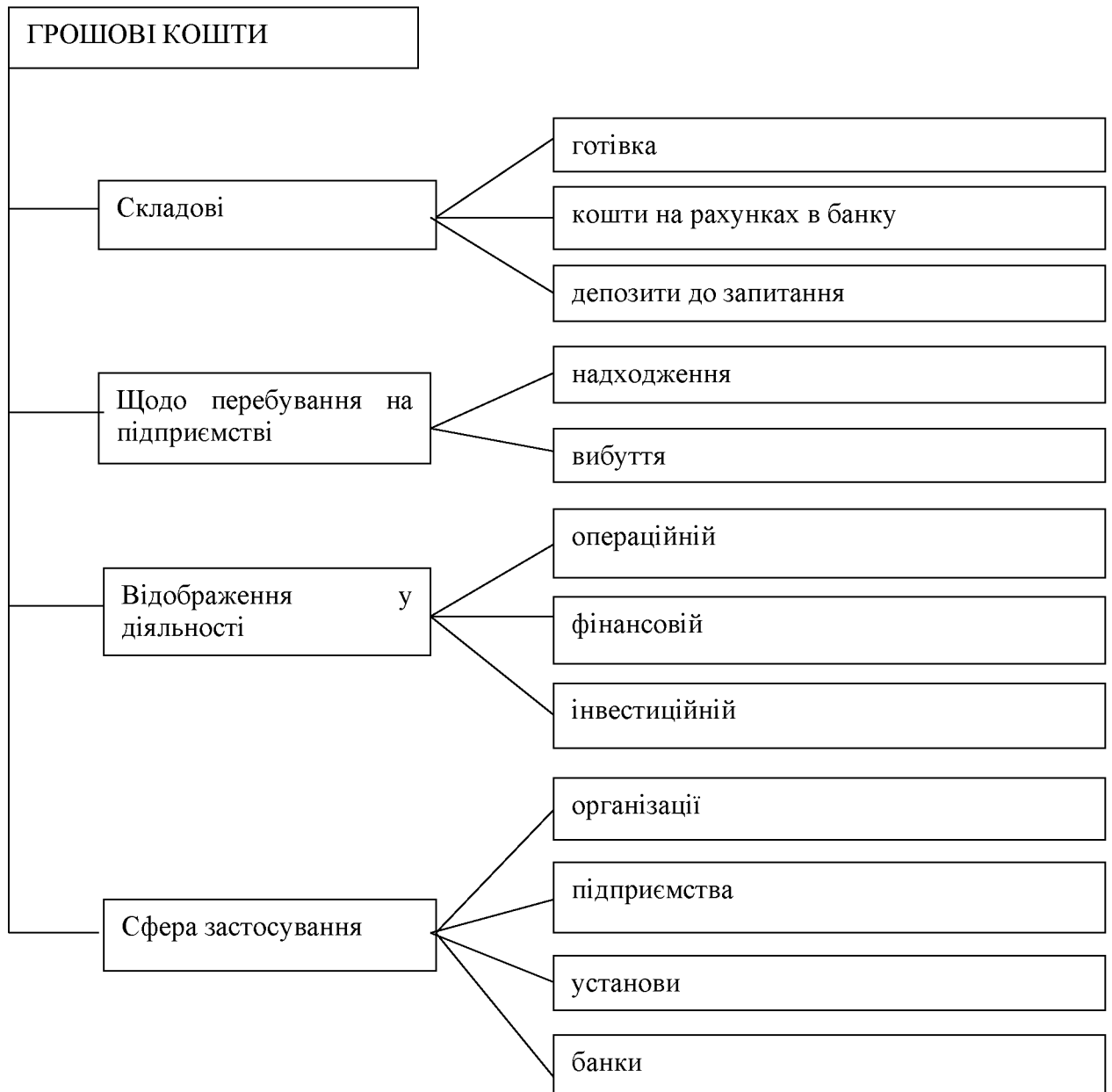
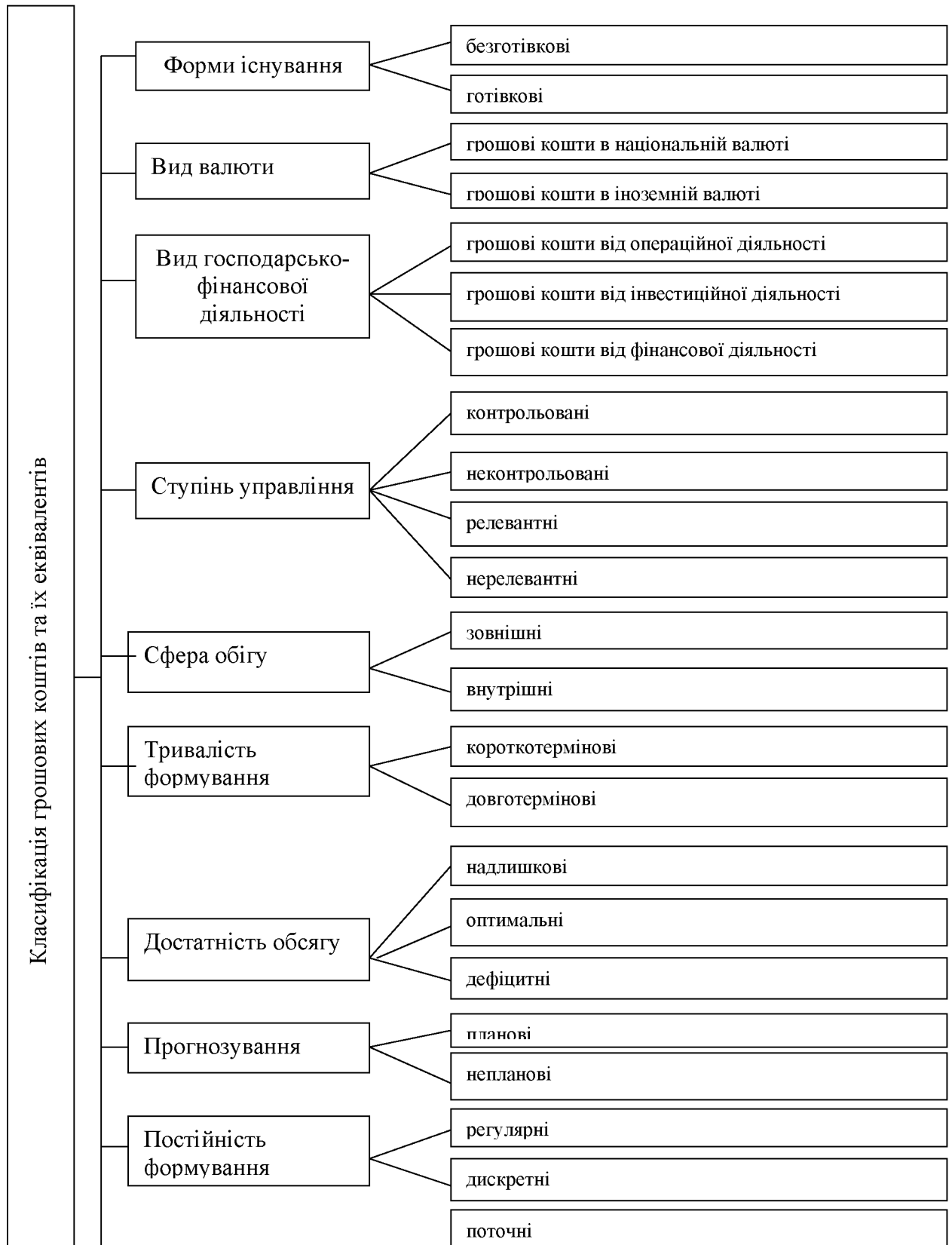


Рис. 1.5. Тракткування поняття «грошові кошти» та сфера їх застосування

Економічна сутність грошей як універсального засобу розрахунків впливає на всі аспекти підприємницької діяльності та відображається в обліку через обіг, формуючи таким чином систему грошей і платіжних операцій.

Класифікація грошових коштів є ключовим елементом організації їх обліку, оскільки дозволяє проводити структуровану класифікацію, яка відповідає потребам користувачів облікової інформації.

Загальна структура фондів та їх класифікація за різними критеріями показані на рис. 1.6.



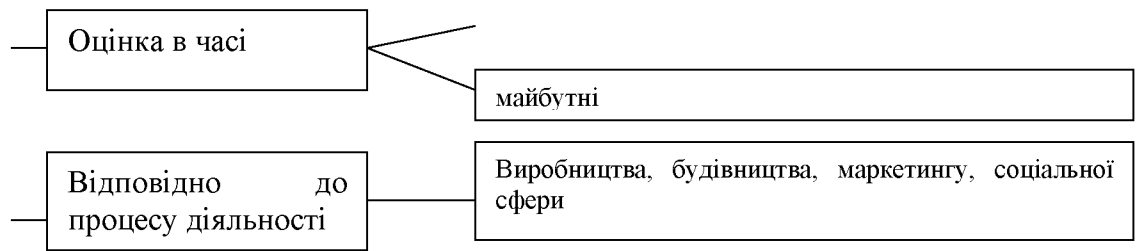


Рис. 1.6. Структура грошових коштів та їх еквівалентів

Зазначимо, що розрахунки можуть здійснюватися як у готівковій, так і в безготівковій формі. Однак сьогодні, крім цих двох класичних форм, також використовуються електронні гроші для проведення платежів.

Готівкові розрахунки включають платежі, що здійснюються в паперовій і грошовій формах, які використовуються як засіб платежу як всередині країни, так і за її межами. Особливістю цього виду розрахунків є те, що сума готівкових розрахунків протягом дня обмежена встановленими лімітами.

Ще однією характерною рисою касових операцій є можливість їх здійснення як у національній, так і в іноземній валюті. Промислові підприємства зазвичай надають перевагу використанню національної валюти.

Безготівкові розрахунки здійснюються через банк шляхом переказу коштів з одного поточного рахунку на інший. Порядок здійснення таких розрахунків у національній валюті повинен відповідати вимогам Інструкції про безготівкові розрахунки в національній валюті України.

Основним нормативним документом, який регулює організацію касового обліку, є Положення № 148 [28].

Операції з готівкою включають:

- належне організування приймання, видачі та зберігання готівки;
- своєчасний облік касових документів та їх належне оформлення;
- регулярна інвентаризація каси.

Підприємства проводять розрахунки між собою та з фізичними особами через касові апарати, використовуючи як готівкову виручку, так і кошти, отримані від банків. Такі розрахунки також можуть здійснюватися шляхом перерахування готівки для сплати відповідних платежів.

Каса підприємства – це спеціально обладнане приміщення або місце, призначене для приймання, видачі та зберігання готівки, інших цінностей і касових документів. Для здійснення касових операцій наказом керівника призначається матеріально відповідальна особа — касир, з яким укладається договір про повну матеріальну відповідальність. Такі цінності можуть зберігатися в касі підприємства (рис. 1.7) [48].



Рис. 1.7. Перелік цінностей, які можуть зберігатися в касі підприємства

Заборонено зберігати в сейфі готівку та інші цінності, які не належать даному підприємству.

Виділяються наступні джерела грошових надходжень:

- банківський рахунок;
- від відповідальних осіб;
- у формі доходу.

Підприємці мають право здійснювати готівкові розрахунки протягом одного дня за одним або кількома платіжними документами:

- між собою - до 10 000 гривень;
- з фізичними особами - до 50 000 гривень.

Платежі, які перевищують вказані ліміти, повинні здійснюватися через банки або небанківські фінансові установи.

Організація або фізична особа-підприємець, яка приймає електронні платіжні засоби для оплати товарів чи послуг і обладнана платіжним терміналом, має право надавати послуги з видачі готівки власнику електронного платіжного засобу (якщо така послуга передбачена правилами відповідної платіжної системи) через готівку або готівку, отриману від банку, з використанням квитанції платіжного терміналу або документа звірки, які реєструються в книзі звіральних операцій або книзі звірки.

НБУ може встановлювати обмеження щодо видачі готівки через електронні платіжні засоби. Такі обмеження можуть бути визначені платіжною організацією відповідної платіжної системи та банками, які є її учасниками.

Готівка, отримана з каси, повинна бути повністю облікована в день її надходження в касу.

Для суб'єктів господарювання, які ведуть касові операції в національній валюті, ліміт каси та умови здавання готівкової виручки (готівки) встановлюються з урахуванням потреби у прискоренні обігу готівкових коштів та їх своєчасного збору в банки. У банках та підприємців немає обмежень на обсяг готівки та термін її видачі.

Ліміт залишку готівки в касі визначає максимальну суму, яка може залишатися в касі поза робочим часом. Кожне підприємство встановлює свій ліміт каси з урахуванням режиму та особливостей роботи, відстані до банку, обсягу готівкового обігу по всіх рахунках (доходів і витрат), умов видачі готівки та режиму роботи банку, наявності договору із банком щодо інкасації та інших умов.

Розрахункові відносини між підприємствами та організаціями здійснюються через безготівкові розрахунки. Суть безготівкових розрахунків полягає у тому, що платежі здійснюються переказом грошей з банківського рахунку платника на рахунок одержувача. Безготівковий платіжний оборот

поділяється на дві частини: комерційний, пов'язаний з товарними операціями, і некомерційний, пов'язаний з іншими операціями.

Для захисту своїх коштів та здійснення всіх банківських операцій кожна компанія відкриває поточний рахунок у будь-якому банку України відповідно до умов, погоджених з банком. Банки мають право відкривати своїм клієнтам депозитні, поточні та кореспондентські рахунки.

Розрахунки можуть класифікуватися за різними ознаками (Таблиця 1.1).

Таблиця 1.1

Класифікація розрахунків

№ з/п	Класифікаційна ознака	Види розрахунків
1	2	3
1.	Залежно від способу платежу	готівкові (здійснюються через касу); безготівкові (здійснюються через банк)
2.	За економічним змістом	за товарними операціями, тобто всі розрахунки між підприємствами і організаціями за реалізовану продукцію, виконані роботи, послуги і придбані матеріальні цінності (рахунки 34, 36, 62, 63, деякі субрахунки рахунків 37 і 68); за нетоварними операціями, до яких належать: платежі до бюджету, отримання і повернення банківських позик, сплата страхових платежів, розрахунки за претензіями, нестачами і крадіжками та інші розрахунки (рахунки 60, 64, 65, 66, 67 тощо).
3.	Залежно від територіального розміщення сторін, що беруть участь у розрахунках	однородні розрахунки іногородні розрахунки
4.	Залежно від контрагента	розрахунки з юридичними особами (постачальниками, покупцями, бюджетом тощо – рахунки 36, 60, 63, 65 тощо); розрахунки з фізичними особами (працівниками підприємства з оплати праці, з нарахованих дивідендів, з відшкодування матеріальних збитків тощо – рахунки 66, 67, субрахунки 375, 372 та ін.).

Облік руху грошових коштів ведеться відповідно до єдиних засад, встановлених Законом України № 996, і відповідно до НП(С)БО. Основні принципи включають повне висвітлення, автономність, послідовність, безперервність, нарахування та відповідність доходів й витрат, превалювання сутності над формою, єдиний грошовий вимірник, періодичність.

Ефективне використання фінансових ресурсів та правильна організація грошових потоків є критичними аспектами. Своєчасні грошові розрахунки сприяють забезпеченню безперебійності діяльності підприємства. Розподіл коштів може призвести до додаткового доходу за умови раціонального інвестування тимчасово вивільнених коштів з метою отримання прибутку.

Отже, економічна сутність руху грошових коштів полягає в їхній ключовій ролі у фінансовому управлінні підприємствами. Рух грошових коштів відображає всі аспекти фінансової діяльності підприємства, включаючи операційну, інвестиційну та фінансову діяльність, і є критичним показником для оцінки фінансової стійкості, ліквідності та ефективності управління. Ефективне управління грошовими потоками дозволяє підприємству адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, забезпечувати стабільне функціонування і досягати своїх стратегічних цілей.

1.2. Економіко-правовий аналіз нормативної бази з обліку руху грошових коштів

Економіко-правовий аналіз нормативної бази з обліку руху грошових коштів є комплексним дослідженням, яке поєднує економічні та юридичні аспекти регулювання фінансової діяльності підприємств, спрямоване на забезпечення прозорості, достовірності та ефективності обліку грошових потоків. Цей аналіз дозволяє виявити, як нормативно-правова база впливає на економічні процеси на підприємствах, та визначити ступінь відповідності існуючих регуляторних документів потребам сучасного бізнесу і міжнародним стандартам.

Законність проведення фінансових операцій контролюється чинним законодавством України і визначається на основі нормативно-правових актів. Детальний аналіз законодавчих документів, що стосуються обліку та аудиту грошових потоків, представлено у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Нормативні акти з регулювання обліку та аудиту грошових коштів

№ з/п	Законодавчо - нормативний документ	Основний зміст
1	2	3
1	Господарський кодекс [2]	Регулює здійснення господарської діяльності в Україні та питання господарських відносин, які виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання
2	Податковий кодекс України [3]	Визначає особливості оподаткування розрахункових операцій, адміністрування податків та здійснення контролю
3	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [19]	Надається визначення грошових коштів, їх еквівалентів та руху грошових коштів, склад статей звіту про рух грошових коштів

Продовження таблиці 1.2

1	2	3
4	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [10]	Регулює правові основи організації та, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні
5	Закон України «Про валюту і валютні операції» [16]	Визначає правові засади здійснення валютних операцій, валютного регулювання та валютного нагляду, права та обов'язки суб'єктів валютних операцій і уповноважених установ та встановлює відповідальність за порушення законодавства. Мета Закону - забезпечення єдиної державної політики у сфері валютних операцій та вільного здійснення валютних операцій на території України.
6	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [5]	Регламентує призначення та порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств незалежно від форм власності, організаційно-правових форм і видів діяльності
7	П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» [21]	Дано визначення монетарних та немонетарних статей балансу; характеристика операцій в іноземній валюті; особливості розкриття інформації про вплив змін валютних курсів у примітках до фінансової звітності. Регулює облік курсових різниці, що виникають під час розрахунків за монетарними активами або перерахунку монетарних статей за чинними валютними курсами
8	МСБО 7 [7]	Визначення основних понять, звітності про грошові потоки від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, звітність про грошові потоки на нетто-основі, грошові потоки в іноземній валюті, порядок розкриття інформації про компоненти грошових коштів та їх еквівалентів у звіті про рух грошових коштів за статтями
9	Положення № 148 [28]	Визначає порядок ведення касових операцій у національній валюті України юридичними особами та їх відокремленими підрозділами незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, які здійснюють підприємницьку діяльність. Вимоги Положення не поширюються на комерційні банки та операцій з переказу готівки та валютно-обмінні операції

Відповідно до НП(С)БО 1, готівка охоплює гроші в касі, кошти на банківських рахунках і короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, що швидко конвертуються в грошові кошти і мають мінімальний ризик зміни вартості [19]. Ці аспекти визначаються національним стандартом.

Методологічні підходи до визначення, визнання, оцінки та обліку грошових коштів і грошових потоків детально розглядають в своїх працях такі відомі українські і зарубіжні вчені як, зокрема Д. Ван Хорн, А. Кінг, В.Г Гетьман, І. Бланк, В. Ковальова, С. Ф. Голов, В. М. Костюченко, А. Г. Загородній, В.Ф. Палій, О. Терещенко, Я.В. Соколов, Н.М. Ткаченко, Ф.Ф. Бутинець, Р.Л. Хом'як, М.Т. Білуха, Г.В. Нашкерська, О.В. Лишиленко, Л.В. Чижевська, В.В. Сопко та інші [37, 41, 43, 44, 47, 48, 49, 52, 62, 64, 65, 67, 69, 76, 80, 83, 91, 94, 95, 99].

Літературний аналіз показує, що термін «гроші» охоплює різні аспекти, такі як «грошові активи», «валюта», «готівка», «безготівкові кошти», «фінансові ресурси», кожне з яких має важливе значення у фінансовій сфері.

Детальний аналіз визначення та інтерпретації термінів «грошові кошти» та «грошовий потік» представлено у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Тлумачення науковцями понять «грошові кошти» та «грошові потоки»

№ з/п	Автор, джерело	Визначення
1	2	3
1	Дерій М. [55]	Інформація про грошові кошти є лише первинних джерелом, а щоб забезпечити подальший розвиток підприємства необхідно зважати на їх рух, тобто грошові потоки. Грошові кошти фактично виступають сферою застосування грошей
2	Осовська Г.В. [82]	Грошові кошти визначено як «доходи та надходження, що акумулюються у грошовій формі на рахунках підприємства...і використовуються для забезпечення їхніх власних потреб або розміщення у вигляді ресурсів банків
3	Бутинець Ф.Ф. [41]	Грошові кошти - форма існування грошей, використовується як засіб обігу та платежу; грошові знаки національної валюти України - банкноти і монети, в тому числі пам'ятні та ювілейні монети, що знаходяться в обігу і є дійсними платіжними засобами
4	Остафійчук С.М. [81]	Грошові кошти - готівка в касі підприємства, депозити до запитання, кошти на банківських рахунках, які характеризуються абсолютною ліквідністю, тобто можуть у будь-який момент бути використані для здійснення розрахунків, або обміняні на законні платіжні засоби
5	Ткаченко Н.М. [95]	Грошові кошти - касова готівка, кошти на рахунках у банках, інші грошові кошти
3	Економічна енциклопедія [57]	грошовий потік - сума всіх грошових надходжень і виплат підприємства або компанії за певний період

Продовження таблиці 1.3

1	2	3
6	Ястребівська Л.С. [100]	Грошові потоки - економічний процес, який опосередковується сукупністю розподілених у часі надходжень та виплат грошових коштів та їх еквівалентів, генерованих підприємством при реалізації господарської діяльності
7	Івченко Л.В. [62]	Отже, грошовий потік підприємства - це рух грошових коштів на розрахункових, валютних та інших рахунках і в касі підприємства в процесі його господарської діяльності, що в сукупності становить його грошовий обіг
8	Єрешко Ю.О. [58]	Грошового потоку як обсяг грошових коштів, що отримує або виплачує підприємство протягом звітного або планованого періоду
9	К. Крічевець [63]	грошовий потік являє собою надлишок коштів, наявний в необмеженому розпорядженні підприємства... Є для керівництва підприємства насамперед масштабом вимірювання можливостей внутрішнього фінансування», а також: грошовий потік у загальному вигляді є «перевищення сумарних готівкових грошових коштів підприємства над його готівковими витратами
10	Мних Є.В. [75]	Грошовий потік - сукупність розподілених у часі надходжень і виплат коштів, які генеруються його господарською діяльністю

Оскільки більшість операцій у проведенні підприємницької діяльності пов'язані з рухом коштів, особливо з розрахунками між підприємствами, контроль за операціями з грошима та іншими активами та станом розрахунків набуває великої важливості.

Питання організації та методики нагляду за рухом готівкових коштів розглядаються в наукових працях численних українських вчених, серед яких можна відзначити В. І. Подольського, Ф. Ф. Бутинеця, Н. І. Гордієнка, Г. М. Давидова, Н. А. Іванову, М. Ю. Карпенка, Л. П. Кулаковську, Ю. В. Пічу, В. Я. Савченка, І. І. Сахарцеву, Б. Ф. Усача та інших [45, 51, 54, 61, 70, 71, 78, 84, 96].

Метою перевірки операцій з грошима, іншими цінностями та стану розрахунків є забезпечення достовірності даних про наявність та рух коштів, повноти та своєчасності їх надходження, а також достовірності відображення інформації у зведених документах та реєстрах бухгалтерського обліку. Це включає ведення обліку коштів та розрахунків відповідно до прийнятої

облікової політики та достовірне відображення залишків у фінансовій звітності підприємства.

Основні завдання аудиту операцій з рухом грошових коштів представлено на рис. 1.8.

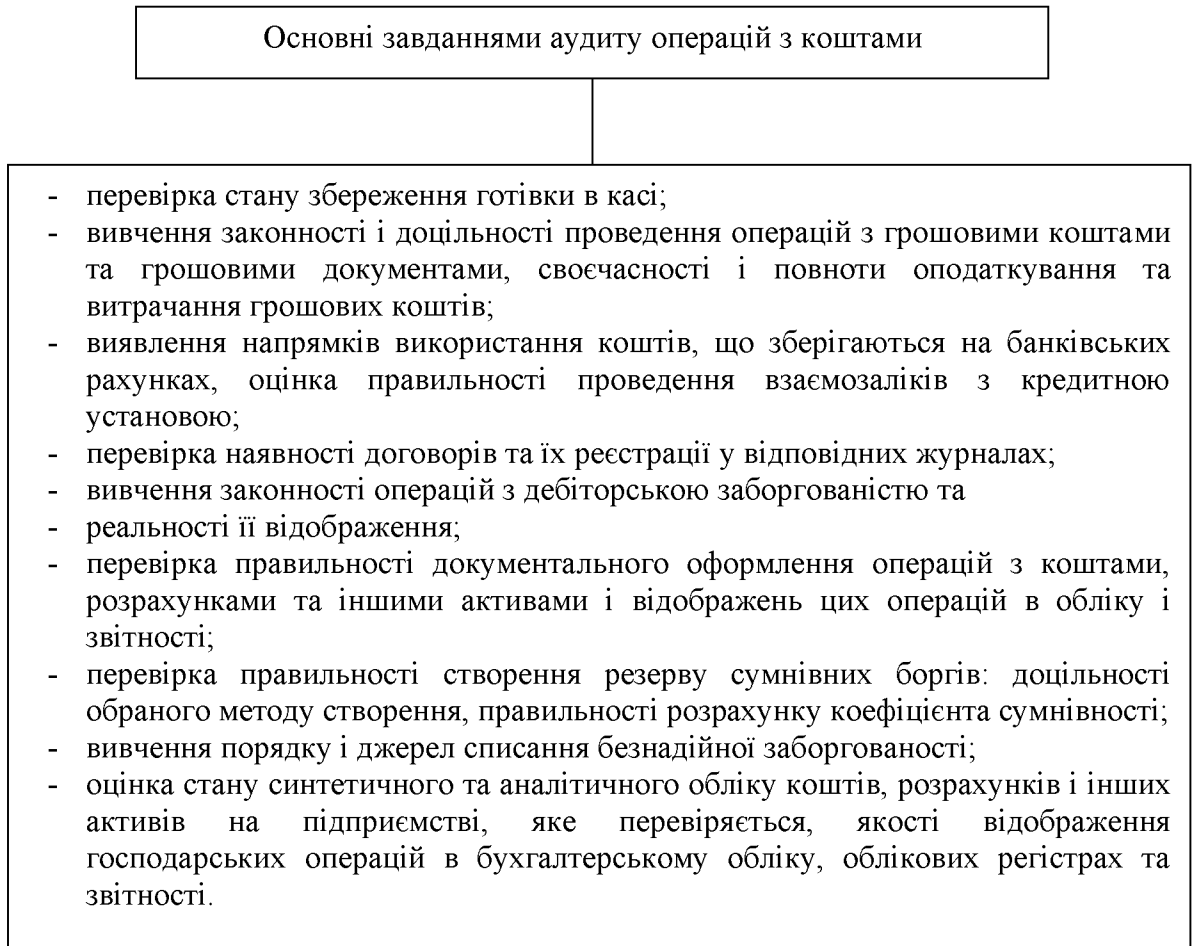


Рис. 1.8. Основні завдання аудиту операцій з коштами

Аудит грошових коштів на лісогосподарському підприємстві має величезне значення для забезпечення фінансової дисципліни, ефективного управління ліквідністю та запобігання втратам. Він сприяє достовірності обліку фінансових потоків, вчасному виявленню і усуненню ризиків зловживання та недобросовісної поведінки, забезпечує точність фінансової звітності та відповідність законодавчим вимогам. Аудит також допомагає вдосконалити внутрішній контроль і процедури управління грошовими коштами, що є ключовими аспектами ефективного управління лісовими ресурсами та підвищення загальної ефективності діяльності підприємства.

Отже, економіко-правовий аналіз нормативної бази з обліку руху грошових коштів дозволяє всебічно оцінити правові основи і економічні наслідки регулювання цієї сфери, виявити сильні та слабкі сторони нормативних документів, а також розробити рекомендації щодо вдосконалення правової бази для забезпечення ефективного управління фінансовими ресурсами підприємств. Це сприяє підвищенню прозорості, достовірності і конкурентоспроможності бізнесу в умовах динамічного розвитку економіки.

РОЗДІЛ 2.

ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА ТА ОЦІНКА СТАНУ ОБЛІКУ РУХУ ГРОШОВИХ КОШТІВ

2.1. Аналіз фінансово-економічних показників господарської діяльності підприємства

Державне підприємство «Костопільський лісгосп» було засноване у 1939 році на базі колишніх польських державно-поміщицьких лісів і об'єднувало шість лісгоспів. Нині воно є частиною Державного підприємства «Ліси України», що було зареєстроване 26 жовтня 2022 року. Статутний капітал юридичної особи становить 309 082 761,99 гривень. Керівником підприємства є Болоховець Юрій Віталійович, а директором філії «Костопільський лісгосп» – Рослюк Олександр Ігорович.

Державний лісовий фонд підприємства налічує понад 38 162 гектари і включає сім лісництв: Костопільське (5996 га), Мащанське (5821 га), Моквинське (7270 га), Базальтівське (4871 га), Злазненське (4414 га), Стиденське (4728 га) та Мидське (5354 га). Крім лісгоспу, на підприємстві працюють відділи лісозаготівельного підприємства, які займаються заготівлею та транспортуванням зрізаних дерев головного користування.

«Костопільський лісгосп» виступає базовим господарством для збору елітного насіння сосни звичайної з лісонасінневих полів, створених на основі генетичної селекції в Рівненській області. Річні показники розсадника становлять 2,5 мільйона стандартних садивних матеріалів, у тому числі 500 тисяч базових і декоративних порід, вирощених в контрольованому середовищі. Відновлення лісів проводиться щороку на площі 150 гектарів.

Основні напрямки діяльності підприємства відображені на рис. 2.1.

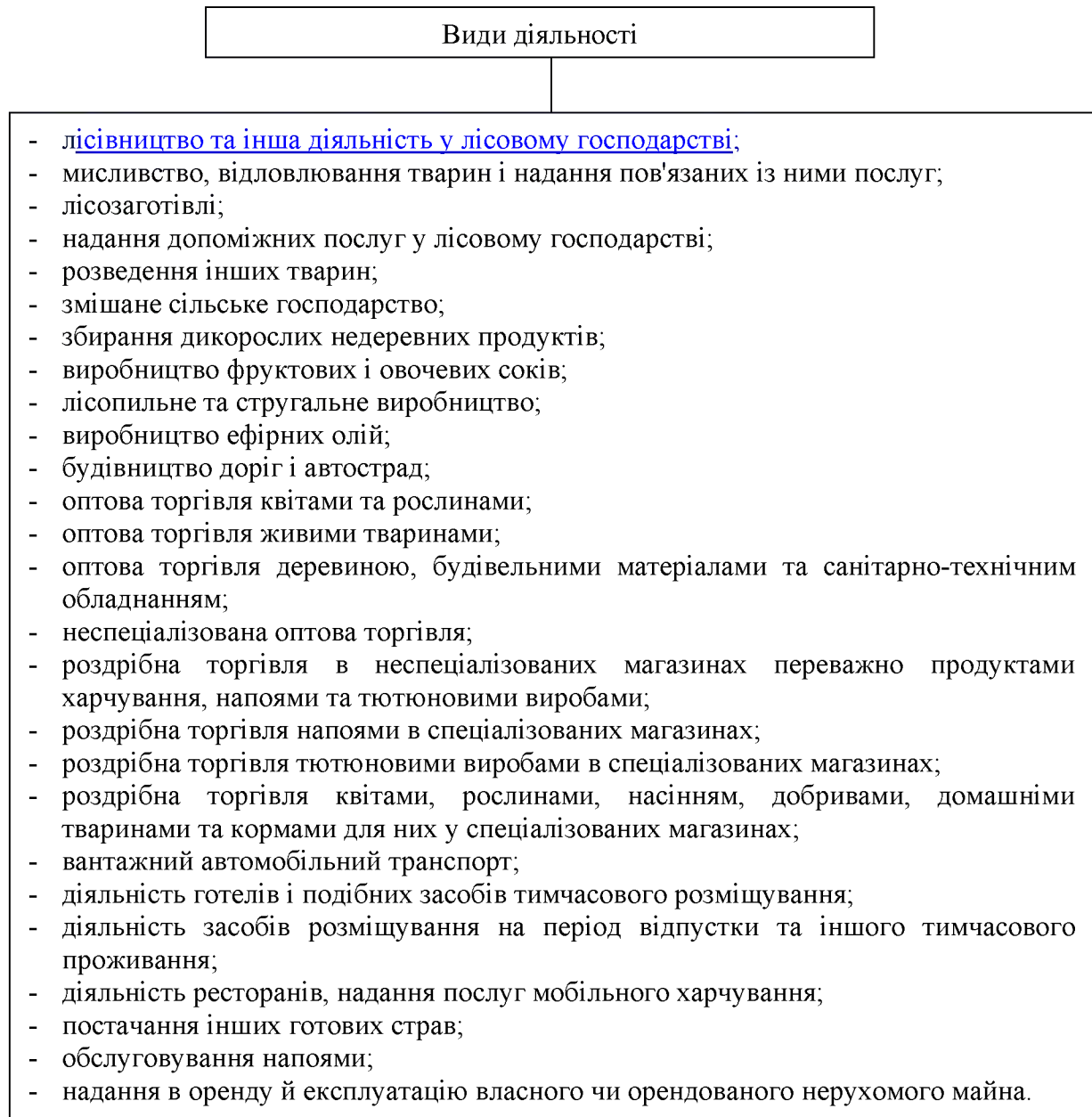


Рис. 2.1. Види діяльності

Лісгосп успішно функціонує, збільшуючи обсяги виробництва та підвищуючи продуктивність праці. За рахунок росту основних економічних показників підприємство веде збалансовану економічну стратегію. У минулому році обсяг реалізації продукції становив 44 131 тис. гривень.

На сьогоднішній день у лісгоспі працює 358 співробітників, в основному представники професій охорони лісу, лісозаготівель та лісного господарства.

Виробничо-управлінська структура державного підприємства показана на рис. 2.2.

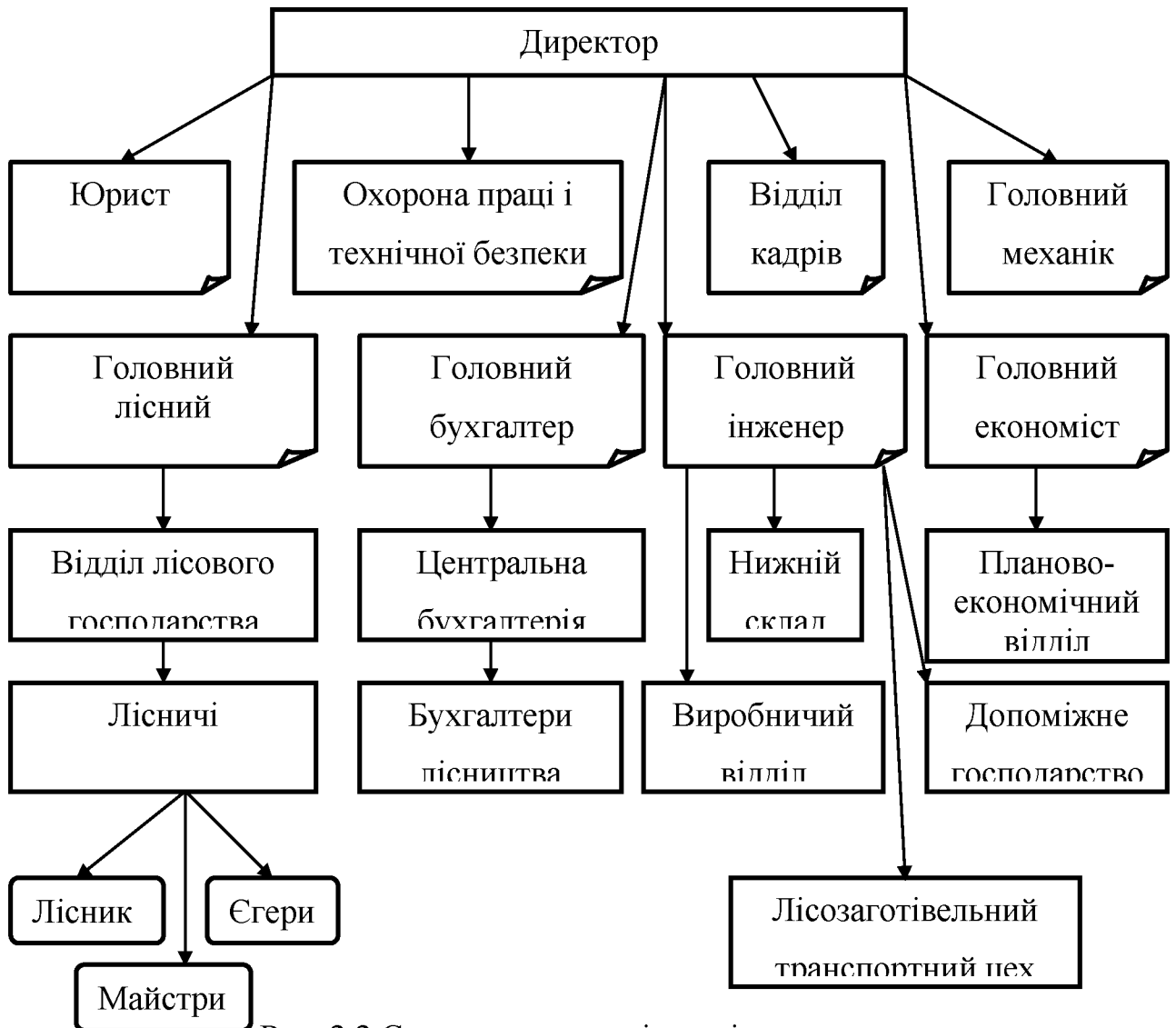


Рис. 2.2. Структура управління підприємством

Фінансова характеристика підприємств відображає стан їхніх активів, зобов'язань, фінансової стійкості, ліквідності, рентабельності та загального економічного становища, що визначає їхню здатність ефективно функціонувати на ринку.

Основою для аналізу фінансового стану розглянутого підприємства є його бухгалтерська фінансова звітність.

Наявність значних основних засобів є важливою умовою для ефективної роботи підприємства.

Показники ефективності використання цих основних засобів наведені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Показники ефективності використання основних засобів

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни, %	
	2021	2022	2023	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022р. до 2021р.	2023р. до 2022р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Обсяг реалізованої, тис. грн.	258526,0	430370,0	421656,7	+171844	-8713,3	166,5	98,0
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	75318	89521,3	130285,4	-89521,3	+40764,1	118,9	145,5
Прибуток,(збиток), тис.грн.	9849,0	10653,0	96909,4	-9196	+86256,4	108,2	909,7
Середньоспиркова чисельність, осіб	237	551	325	+314	-226	232,5	59,0
Фондовіддача, грн.	3,43	4,81	3,24	+1,38	-1,57	140,2	67,4
Фондомісткість, грн.	0,29	0,21	0,31	-0,08	+0,1	72,4	147,6
Фондоозброєність, тис. грн.	317,8	162,5	400,9	-155,3	+238,4	51,1	246,7
Фондорентабельність, %	13,1	11,9	74,4	-1,2	+62,5	90,8	625,2

Дані таблиці показують, що показники фондовіддачі змінюються з року в рік. Наприклад, у 2022 році фондовіддача збільшилась на 1,38 грн або на 140,2% порівняно з 2021 роком, а в 2023 році зменшилась на 1,57 грн або на 67,4% в порівнянні з 2022 роком. Фондомісткість у 2022 році зменшилась на 0,08 грн або на 72,4% відносно 2021 року, а в 2023 році збільшилась на 0,1 грн або на 147,6% порівняно з 2022 роком. Фондоозброєність також змінюється з року в рік: у 2023 році вона зменшилась на 155,3 тис. грн або на 51,1% порівняно з 2022 роком, а збільшилась на 238,4 тис. грн або на 246,7% порівняно з 2022 роком. Фондорентабельність у 2022 році порівняно з 2021 роком зменшилась на 1,2 або на 90,8%, а в 2023 році зросла на 62,5 або на 625,2% порівняно з 2022 роком.

Грошові кошти та їх еквіваленти включаються до статті «Грошові кошти та їх еквіваленти» у рядках 1165, 1166, 1167 Балансу (Звіту про фінансовий стан, форма №1).

Інформація про грошові кошти на підприємстві у 2023 році наведена у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Динаміка грошових коштів в 2023 році

Показник	Сума
1	2
Каса	15,5
Поточний рахунок у банку	8860,2
Інші рахунки в банку	-
Грошові кошти в дорозі	0,8
Еквіваленти грошових коштів	-
Разом	8876,5

Динаміку показників використання оборотних засобів представлено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Показники ефективності використання оборотних засобів

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни, %	
	2021	2022	2023	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022р. до 2021р.	2023р. до 2022р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Обсяг реалізованої продукції, тис. грн.	258526,0	430370,0	421656,7	+171844	-8713,3	166,5	98,0
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	16307	18275	79132,9	+1968	+60857,9	112,1	433,0
Коефіцієнт оборотності	15,85	23,55	5,33	+7,7	-18,22	148,6	22,6
Коефіцієнт завантаження	0,06	0,04	0,19	-0,02	+0,15	66,7	475,0
Число днів в аналізованому періоді (році), дні	360	360	360	-	-	100,0	100,0
Тривалість обороту, дні	22,7	15,3	67,5	-7,4	+52,2	67,4	441,2

Дані таблиці показують, що оборотність активів змінюється з року в рік. Наприклад, у 2022 році вона зросла на 7,7 або на 148,6% порівняно з 2021 роком, а у 2023 році зменшилася на 18,22 або на 22,6% відносно 2022 року. Завантаженість оборотних активів у 2022 році зменшилася на 0,02 або на 66,7% порівняно з 2021 роком, а у 2023 році зросла на 0,15 або на 475,0% відносно 2022 року. Тривалість обороту також змінюється з роком на рік: у 2022 році вона скоротилася на 7,4 дні або на 67,4% відносно 2021 року, а у 2023 році зросла на 52,2 дні або на 441,2% порівняно з 2022 роком.

Один з ключових аспектів успішної діяльності та розвитку підприємства - це його працівники.

Детальний аналіз показників ефективності використання трудових ресурсів даного підприємства представлений у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Показники ефективності використання трудових ресурсів

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни, %	
	2021	2022	2023	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022р. до 2021р.	2023р. до 2022р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Обсяг реалізованої продукції, тис. грн.	258526,0	430370,0	421656,7	+171844	-8713,3	166,5	98,0
Прибуток (збиток) тис. грн.	9849,0	10653,0	96909,4	+804	+86256,4	108,2	909,7
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	237	551	325	+314	-226	232,5	59,0
Продуктивність праці, тис. грн.	1090,8	781,1	1297,4	-309,7	+516,3	71,6	166,1
Фонд оплати праці працівників, тис. грн. всього, в.т.ч.	79800	161710,9	97745,3	+81910,9	-63965,6	2,0	60,4
Фонд основної заробітної плати, тис. грн.	52387	67442,7	62238,6	+15055,7	-5204,1	128,7	92,3
Фонд додаткової заробітної плати, тис. грн.	24146	77849,2	32039,8	+53703,2	-45809,4	322,4	41,2
Заохочувальні та компенсаційні виплати	3267	16419,0	3466,9	+13152	-12952,1	502,6	21,1
Середньомісячна	28059,1	24457,2	25062,9	-3601,9	+605,7	87,2	102,5

заробітна працівника, грн.	плата							
Затратомісткість, грн.	тис.	0,31	0,38	0,23	+0,07	-0,15	122,6	60,5
Затратовіддача, грн.	тис.	3,24	2,66	4,31	-0,58	+1,65	82,1	162,0

З таблиці можна зрозуміти, що в 2022 році порівняно з 2021 роком кількість персоналу зросла на 314 осіб, а в 2023 році відбулося зменшення на 226 осіб. Проте розмір фонду оплати праці змінювався: у 2022 році порівняно з 2021 роком він зрос на 81910,9 тис. грн., а в 2023 році порівняно з 2022 роком зменшився на 63965,6 тис. грн. Продуктивність праці також змінювалася: у 2022 році порівняно з 2021 роком вона зменшилася на 309,7 тис. грн./особу, або на 71,6 %, а в 2023 році порівняно з 2022 роком збільшилася на 516,3 тис. грн./особу, або на 166,1 %. Затратомісткість у 2022 році порівняно з 2021 роком зросла на 0,07 тис. грн., або на 122,6 %, а в 2023 році порівняно з 2022 роком зменшилася на 0,15 тис. грн., або на 60,5 %. Затратовіддача, навпаки, у 2022 році порівняно з 2021 роком зменшилася на 0,58 тис. грн., або на 82,1 %, а в 2023 році порівняно з 2022 роком зросла на 1,65 тис. грн., або на 162,0 %.

Ефективність роботи підприємства визначається оптимальним розподілом витрат, який впливає на формування собівартості товарів (послуг) і визначає їхні ціни.

Рекомендується провести аналіз структури операційних витрат за допомогою таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Показники структури операційних витрат

Елементи операційних витрат	2021 рік		2022 рік		2023 рік		Абсолютне відхилення	
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Операційні витрати п-тва, в т.ч.:	242588	100,0	20,1	100,0	324342,0	100,0	-242567,9	+324321,9
матеріальні витрати	84930	35,0	-	-	35336,5	10,9	-84930,0	+35336,5

витрати на оплату праці	79699	32,9	16,5	82,1	103391,7	31,9	-79682,5	+103375,2
відрахування на соціальні заходи	17534	7,2	3,6	17,9	19489,4	6,0	-17530,4	+19485,8
амортизація	7391	3,0	-	-	9025,9	2,8	-7391,0	+9025,9
інші операційні витрати	53034	21,9	-	-	157098,5	48,4	-53034,0	+157098,5

Як вказано в таблиці, загальні витрати на підприємстві у 2022 році в порівнянні з 2021 роком зменшилися на 242567,9 тис. грн., а в 2023 році в порівнянні з 2022 роком спостерігається їх збільшення на 324321,9 тис. грн.

Видно, що найбільший внесок у загальну суму витрат становлять витрати на оплату праці протягом 2021-2023 років.

Основні показники економічної діяльності підприємства подані у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Економічні показники діяльності підприємства

№	Показник	Один, вим.	Роки		
			2021	2022	2023
1	2	3	4	5	6
1.	Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	тис. грн.	258526,0	430370,0	421656,7
2.	Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	201940,0	258312,5	292425,7
3.	Чистий прибуток	тис. грн.	9849,0	10653,0	96909,4
4.	Витрати (доходи) з податку на прибуток	тис. грн.	-	-	-
5.	Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком	%	4,9	4,1	33,1
6.	Фонд оплати праці	тис. грн.	79800	161710,9	97745,3
7.	Середньооблікова чисельність працюючих	чол.	237	551	325
8.	Середньомісячна заробітна плата одного працюючого	грн.	28059,1	24457,2	25062,9
9.	Продуктивність праці	тис. грн./особу	1090,8	781,1	1297,4
10.	Середньорічна вартість основних засобів	тис. грн.	75318	89521,3	130285,4
11.	Фондовіддача	грн./грн.	3,43	4,81	3,24
12.	Фондомісткість	грн./грн.	0,29	0,21	0,31
13.	Фондоозброєність	грн./грн.	317,8	162,5	400,9
14.	Середньорічна вартість оборотних активів	тис. грн.	16307	18275	79132,9
15.	Коефіцієнт оборотності оборотних	-	15,85	23,55	5,33

	активів				
16.	Тривалість обороту	дні	22,7	15,3	67,5

Як видно з таблиці, обсяг реалізованої продукції в 2022 році в порівнянні з 2021 роком зрос на 171844 тис. грн, а в 2023 році в порівнянні з 2022 роком зменшився на 8713,3 тис. грн. Собівартість реалізованої продукції також збільшилася: у 2022 році порівняно з 2021 роком на 56372,5 тис. грн, а в 2023 році порівняно з 2022 роком на 34113,2 тис. грн.

Зміни також відбулися у фонді оплати праці: у 2022 році порівняно з 2021 роком відбулося його збільшення на 81910,9 тис. грн, а в 2023 році в порівнянні з 2022 роком фонд оплати праці зменшився на 63965,6 тис. грн. У відповідних роках фонд оплати праці складав відповідно: у 2021 році – 79800 тис. грн, у 2022 році – 161710,9 тис. грн, у 2023 році – 23332,3 тис. грн.

Середньоспискова чисельність працівників на підприємстві рівномірно розподіляється, проте відзначається тенденція зменшення середньомісячної заробітної плати у 2022 році порівняно з 2021 роком на 3601,9 грн, тоді як у 2023 році спостерігається позитивна динаміка – збільшення на 605,7 грн порівняно з 2022 роком.

Середньорічна вартість основних засобів також зросла з роками: у 2021 році вона становила 75318 тис. грн, у 2022 році – 89521,3 тис. грн, у 2023 році – 130285,4 тис. грн.

Фондовіддача, яка показує, скільки продукції припадає на одиницю засобів, збільшилася в 2022 році порівняно з 2021 роком і склала 4,81 грн/грн, але зменшилася у 2023 році до 3,24 грн/грн.

Підприємство у період з 2021 по 2023 роки продовжувало працювати прибутково і збільшувати свою рентабельність.

2.2. Практичні аспекти ведення обліку руху грошових коштів на підприємстві

Важливість належної організації та обліку коштів визначається необхідністю забезпечення актуальної інформації для даної сфери обліку, що є критично важливим для зацікавлених сторін у процесі розробки тактичних та стратегічних планів.

Основні завдання обліку грошових коштів викладені на рис. 2.3.

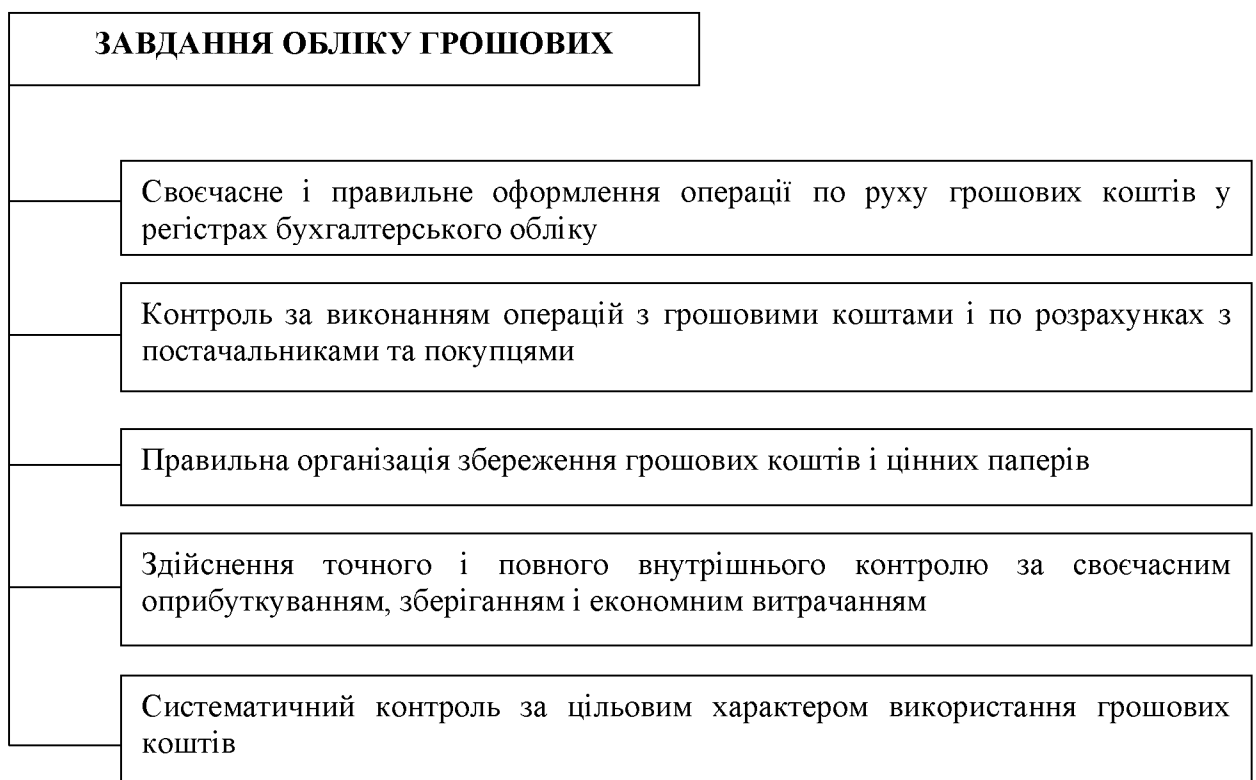


Рис. 2.3. Завдання обліку грошових коштів

Готівкові кошти на підприємстві призначені для проведення необхідних платежів, які забезпечують стабільність господарської діяльності. Відповідно до чинного законодавства, оборот готівки обмежений, існують правила її

використання, зокрема для виплати заробітної плати, витрат на відрядження та потреби підприємства в обмежених межах. Тому суб'єкти господарювання мають спеціально обладнану касу, де зберігається касовий апарат і відповідні касові документи. За збереження готівки у сейфі відповідає керівник підприємства; касир, як матеріально відповідальна особа, виконує приймання та видачу готівки та оформлення первинних документів на її обіг.

Оприбуткування готівки та оплата підприємством через касу проводяться за прибутковими та видатковими касовими ордерами.

У процесі здійснення господарських операцій підприємство може відкривати наступні види банківських рахунків (рис. 2.4).

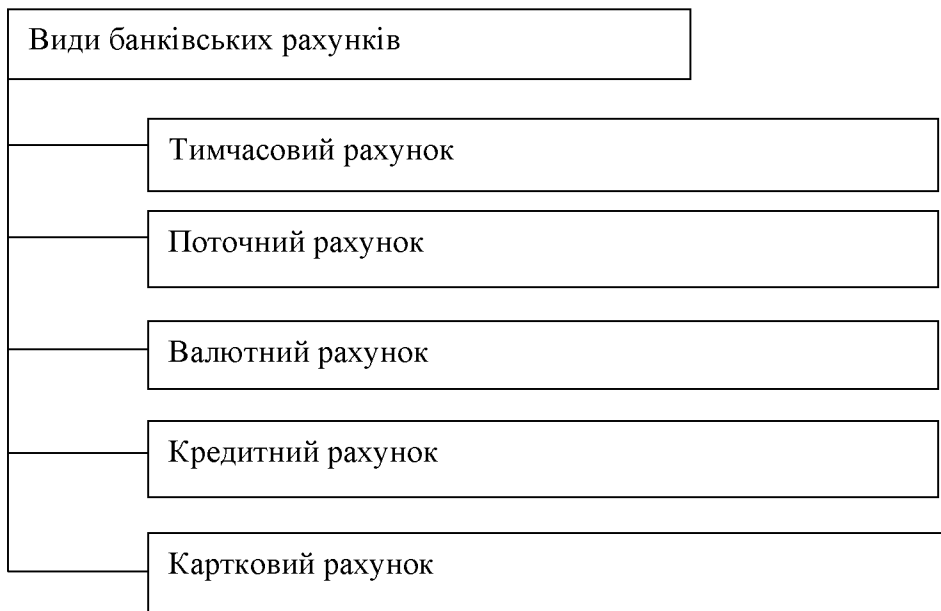
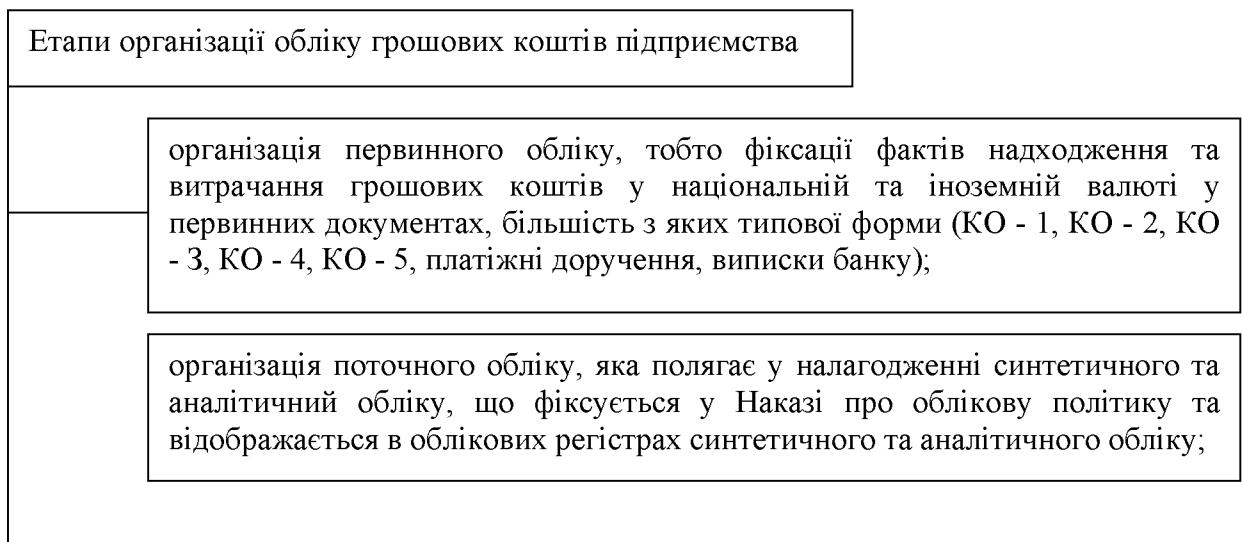


Рис. 2.4. Види банківських рахунків

Організація процесу управління грошовими коштами підприємства включає наступні етапи (Рис. 2.5) [93].



організація зведеного, узагальнюючого обліку, що полягає у формуванні інформації про грошові кошти у звітності (фінансовій, податковій, статистичній, управлінській)

Рис. 2.5. Етапи організації обліку грошових коштів підприємства

Облік готівки зазвичай ведеться за стандартними формами первинних документів, які повинні бути належним чином оформлені.

Основні первинні документи, що використовуються для оформлення операцій з руху грошових коштів, зображені на рис. 2.6.

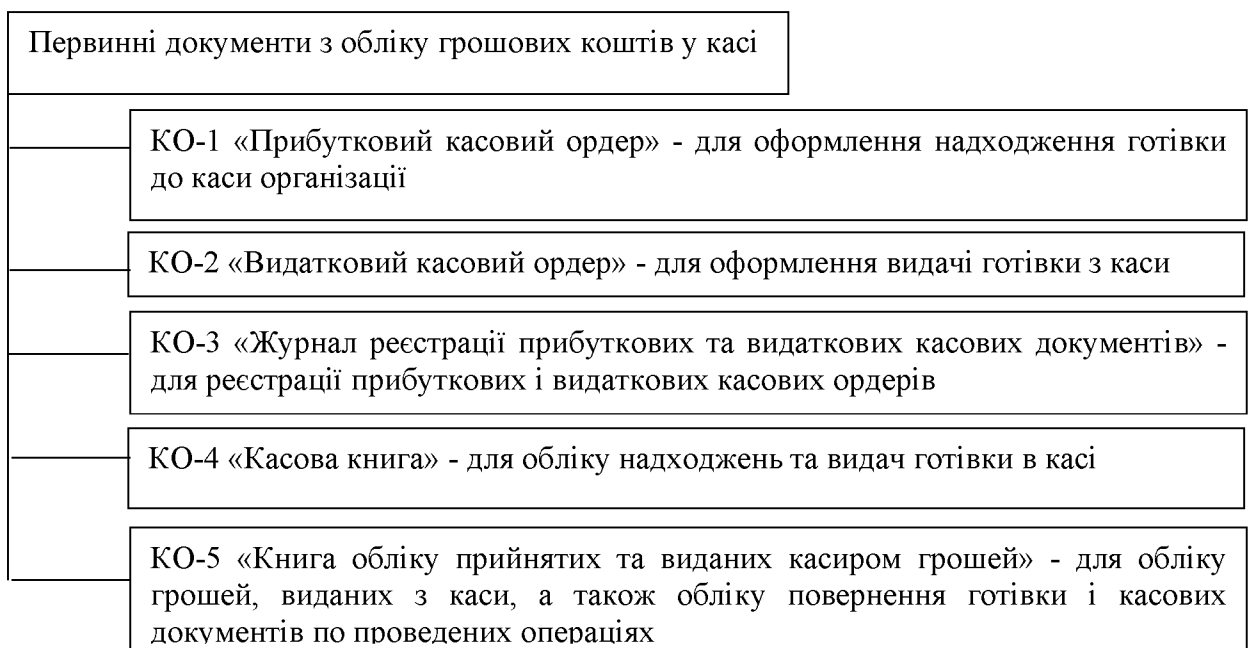
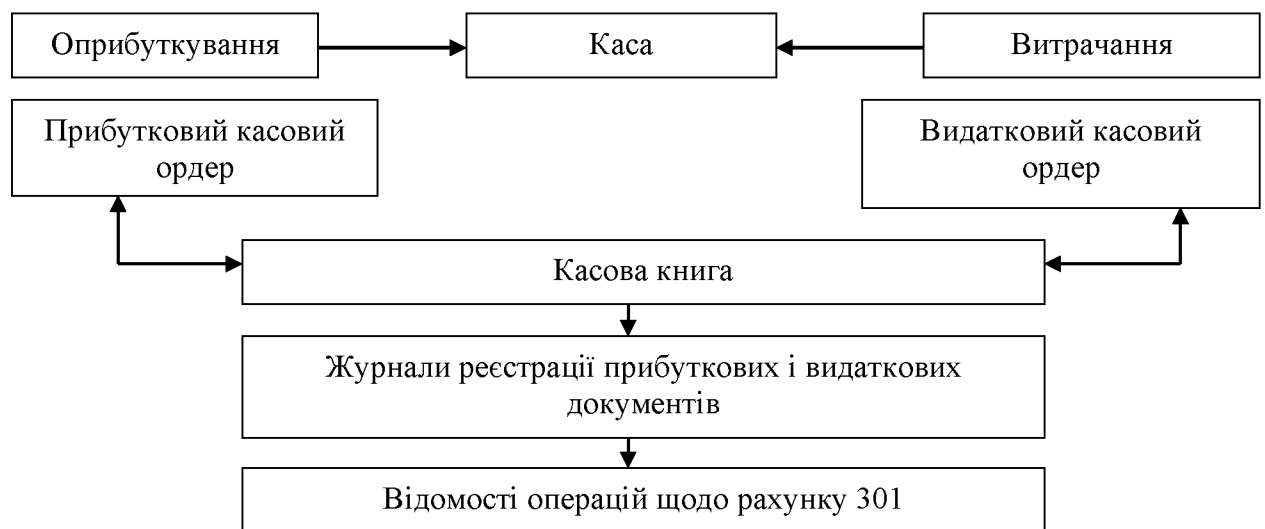


Рис. 2.6. Первинні документи з обліку грошових коштів у касі

Процес документування касових операцій наведено на рис. 2.7.



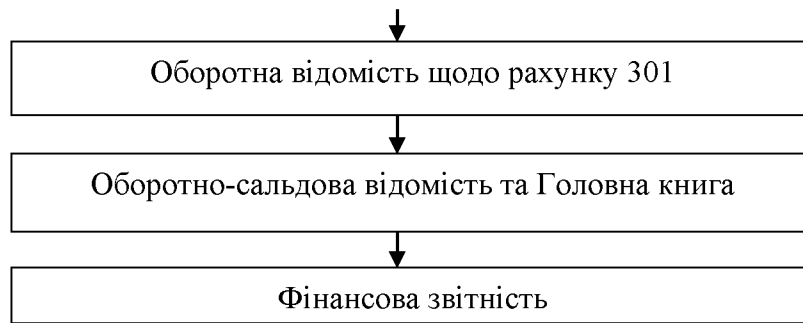
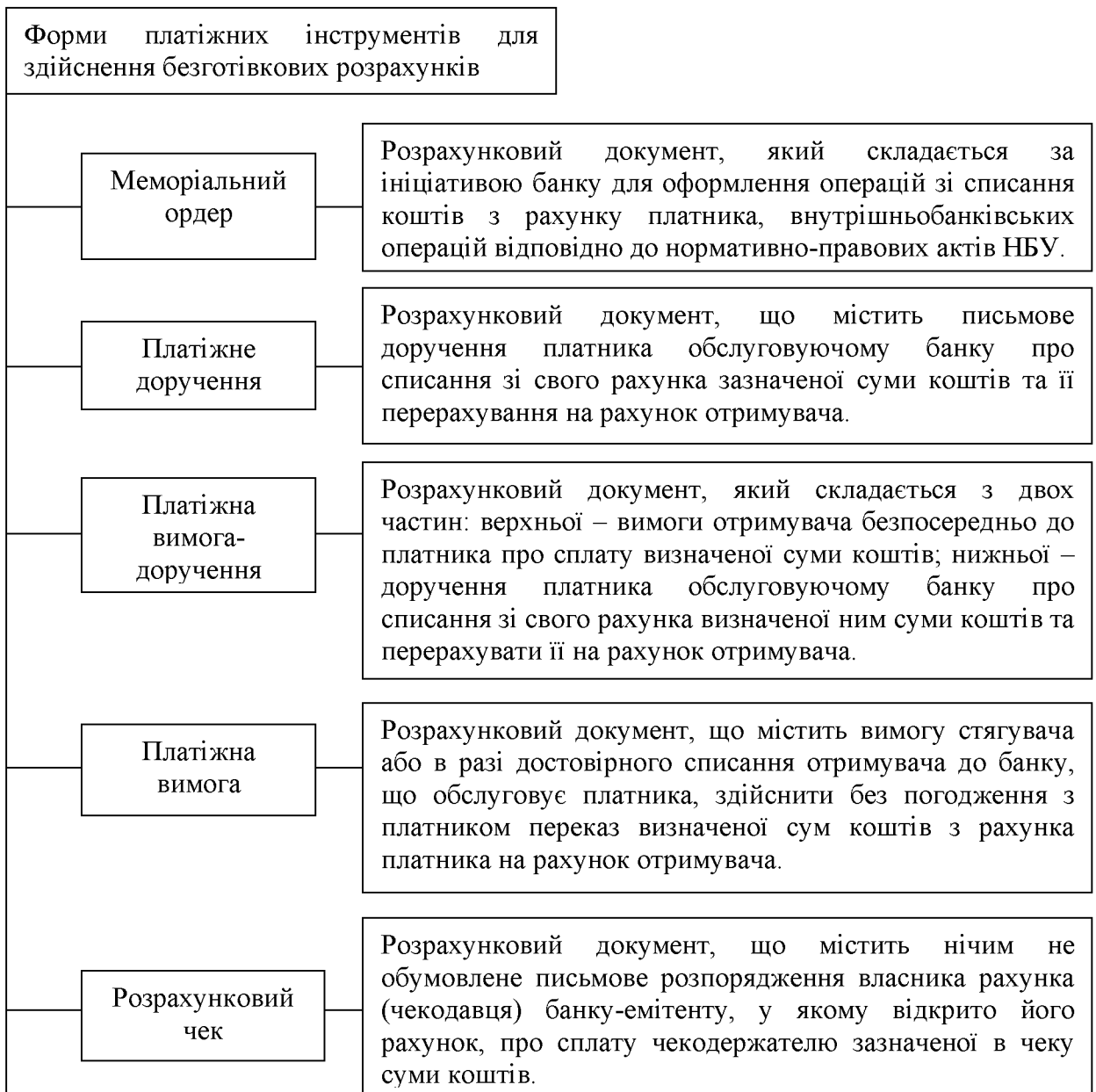


Рис. 2.7. Загальна схема облікового процесу касових операцій

Економічні процеси неможливо уявити без системи розрахунків між суб'єктами господарювання, де ключове значення мають безготівкові платежі, що забезпечують надійність та своєчасність розрахунків. Різні підходи демонструють еволюцію безготівкових розрахунків. Форми платіжних засобів для безготівкових операцій наведено на рис. 2.8.



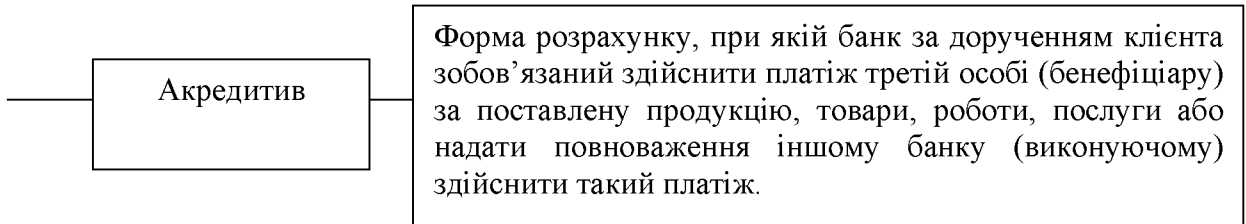


Рис. 2.8. Форми платіжних інструментів для здійснення безготівкових розрахунків

Найбільш поширеною формою розрахунків між покупцями є платіжне доручення, що використовується для оплати товарних і нетоварних послуг, таких як оплата рахунків постачальників, авансовий переказ або аванс і перерахування коштів до бюджету.

Відповідні документи наведені на рис. 2.9.



Рис. 2.9. Документи з руху грошових коштів на поточному рахунку

Підприємство, що проводить фінансово-господарську діяльність, здійснює різноманітні господарські операції та укладає угоди з різними суб'єктами господарювання, організаціями та особами. Ці угоди охоплюють покупців продукції, транспортні компанії за надані послуги, постачальників за придбані основні засоби, сировину, матеріали та інші товари, а також кредитні установи для фінансових операцій. Крім того, вони включають взаємодію з

бюджетними та податковими органами щодо різних платежів, а також з іншими організаціями та особами для проведення різноманітних господарських операцій.

Операції з готівкою та безготівкові розрахунки здійснюються відповідно до угод із застосуванням безготівкових переказів, векселів та чеків, а також у формі готівкових платежів. Обслуговування касових операцій підприємства здійснюється банками, які забезпечують організацію та контроль за рухом коштів відповідно до чинного законодавства.

Належна організація обліку грошових коштів дозволяє забезпечити точну інформацію про їх наявність, цільове використання та ефективний контроль за збереженням. Спеціальні рахунки обліку грошових коштів призначені для систематизації інформації про рух готівки в національній та іноземній валюті, включаючи її зберігання на поточних, валютних та інших рахунках у кредитних установах, як і цінних паперах (Таблиця 2.7) [41].

Таблиця 2.7

Синтетичні рахунки, що передбачені планом рахунків, для ведення обліку грошових коштів

Синтетичні рахунки		Субрахунки	
Код	Назва	Код	Назва
1	2	3	4
30	Готівка	301	Готівка в національній валюті
		302	Готівка в іноземній валюті
31	Рахунки в банках	311	Поточні рахунки в національній валюті
		312	Поточні рахунки в іноземній валюті
		313	Інші рахунки в банку в національній валюті
		314	Інші рахунки в банку в іноземній валюті
		315	Спеціальні рахунки в національній валюті
		316	Спеціальні рахунки в іноземній валюті
33	Інші кошти	331	Грошові документи в національній валюті
		332	Грошові документи в іноземній валюті
		333	Грошові кошти в дорозі в національній валюті
		334	Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті
		335	Електронні гроші, номіновані в національній валюті
35	Поточні фінансові інвестиції	351	Еквіваленти грошових коштів

Аналіз руху коштів в касі здійснюється матеріально відповідальними особами, які систематизують цю інформацію за підрахунками, видами коштів та однорідними групами відповідно до потреб підприємства.

Відповідність рахунків бухгалтерського обліку в касі відображена у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Кореспонденція рахунків з обліку касових операцій

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1	Оприбуткування готівкової виручки від покупця	30	36
2	Отримання готівки з банківського рахунка	30	31
3	Самостійне здавання готівкової виручки до банку	31	30
4	Здавання готівкової виручки до банку через інкасатора	33	30
5	Надходження виручки, зданої до банку через інкасатора, на банківський рахунок	31	31
6	Погашення заборгованості постачальників	63	30
7	Виплата заробітної плати з каси підприємства	66	30
8	Видано кошти під звіт на відрядження з каси підприємства	37	30
9	Оприбуткування придбаних підзвітною особою виробничих запасів, товарів	20,28	37
10	Відображено суми податкового кредиту щодо ПДВ по матеріальних цінностях, придбаних підзвітною особою	64	37
11	Згідно Звіту про використання коштів, виданих на відрядження нараховано добові та відображені інші витрати (на проїзд, проживання тощо)	91, 92,93	37
12	Оприбутковано сировину і матеріали (товари) від підзвітної особи	20, 22,28	37
13	Нараховано штрафні санкції за несвоєчасне повернення підзвітних сум	37	64
14	Повернення до каси підприємства невикористаних коштів, виданих під звіт	30	37
15	Утримання із заробітної плати сум, своєчасно не повернених підзвітною особою	66	37
16	Відшкодування перевитрачання грошових коштів підзвітній особі	37	31
17	Надійшли внески до статутного фонду підприємства від засновників грошовими коштами до каси підприємства	30	40

Аналітичний облік безготівкових розрахунків проводиться в залежності від видів рахунків, відкритих у банківських установах.

Бухгалтерський облік операцій за цими банківськими рахунками представлено у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Облік операцій на рахунках в банках

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1	Надходження виручки від покупців і замовників на поточні рахунки підприємства	31	36
2	Надходження внесків статутного фонду підприємства від засновників грошовими коштами на поточні рахунки підприємства	31	46
3	Зарахування сум, що надійшли за претензіями	31	37
4	Зарахування сум, що надійшли від інших дебіторів	31	37
5	Отримано короткострокову фінансову допомогу на рахунок	31	42
6	Надходження сум на погашення дебіторської заборгованості, що списана з минулі роки до збитку	31	71
7	Перераховано оплату постачальникам і підрядникам за поставлені ТМЦ (роботи, послуги)	63	31
8	Здійснення платежів до бюджету	64	31
9	Сплачено зобов'язання за податками, зборами, обов'язковими платежами	94	31
10	Перерахування сум за претензіями	37	31
11	Внески коштів підприємства на депозитний рахунок банку	31	31

В сучасних умовах велика частина фінансових операцій, які здійснює особа, яка перебуває у відрядженні, проводиться за допомогою корпоративних платіжних карток (ККП) підприємства. При передачі таких карток відповідальній особі бухгалтер реєструє цей факт в журналі обліку платіжних карток. Витрати з корпоративних карток відображаються на рахунку № 372,

відповідно до суми затвердженого авансового звіту відповідно до встановлених правил витрати коштів.

Корпоративна банківська платіжна картка представляє собою спеціальний платіжний інструмент у формі пластикової або іншої картки, який використовується комерційною організацією для переказу коштів з рахунку платника та для отримання коштів через банківські каси, обмін валюти та банкомати.

Бухгалтерський облік процесу використання корпоративних карток відповідальними особами відображається через належні бухгалтерські записи, які представлені у таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Порядок обліку операцій на картковому рахунку

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1	Відкрито картрахунок у комерційному банку	313	311
2	Здійснено оплату комерційному банку за відкриття картрахунку	92	311
3	Оплачено постачальнику за матеріали	372	313
4	Відображено податковий кредит	641	644
5	Оплачено проживання у готелі	372	313
6	Оплачено товари постачальну за рахунок овердрафту	372	601
7	Відображено податковий кредит	641	644
8	Затверджено авансовий звіт:		
	- за товари;	28	372
	- за матеріали;	20	372
	- податковий кредит;	644	372
	- адміністративні витрати	92	372
9	Нараховані відсотки по овердрафту	951	684
10	Сплачено суму овердрафту	601	311
11	Сплачено суму відсотків	684	311

Отже, грошові кошти відіграють ключову роль у виробничо-господарській діяльності підприємства. Ці кошти дозволяють підприємству придбавати сировину, матеріали та основні засоби, збільшувати обсяг виробництва і виконувати роботи чи надавати послуги, що є критично

важливим у сучасних умовах ринкової економіки. Також за допомогою фінансових ресурсів забезпечується виплата заробітної плати працівникам.

2.3. Сучасні комп'ютерні технології ведення обліку на підприємстві та їх практичне застосування

Облік руху грошових коштів є необхідною складовою фінансового менеджменту будь-якого підприємства, незалежно від його масштабів і сфери діяльності. Ефективне управління фінансовими потоками дозволяє забезпечити стабільність, ліквідність і розвиток підприємства, а також підвищити його конкурентоспроможність на ринку. Зростання обсягів фінансових операцій кожного року ставить перед бізнесом нові виклики у сфері управління грошовими потоками.

У глобальному і цифровому віці роль сучасних комп'ютерних технологій у відстеженні грошових потоків постійно зростає. Сьогодні традиційні методи бухгалтерського обліку часто виявляються недостатніми через їх повільність, неефективність та вразливість до людських помилок. З'явлення нових інформаційних технологій і програмних рішень відкриває підприємствам значні можливості для оптимізації фінансових процесів, автоматизації бухгалтерського обліку і вдосконалення управління фінансовими ресурсами.

Впровадження автоматизованих інформаційних систем бухгалтерського обліку, що базуються на комп'ютеризації, є ключовим фактором для забезпечення своєчасної облікової інформації для власників, бухгалтерів, інвесторів та інших користувачів. Сучасне програмне забезпечення повністю автоматизує процеси бухгалтерського обліку, починаючи з введення даних з первинних документів. Це включає автоматичне створення записів, заповнення облікових реєстрів та формування звітних документів.

В сучасній практиці бухгалтер лише вводить інформацію з первинних документів, а програмне забезпечення вже самостійно виконує інші необхідні

операції, що значно спрощує і прискорює процес ведення бухгалтерського обліку [89].

На ринку існує різноманіття програмного забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку, зокрема популярними та добре адаптованими до української системи бухгалтерського обліку є пакети, такі як «1С:Підприємство», «Парус – Підприємство» та «Бест Звіт Плюс» та інші [93].

Автоматизовані інформаційні системи бухгалтерського обліку охоплюють широкий спектр завдань у всіх аспектах бухгалтерського та синтетичного обліку, включаючи контроль руху грошових коштів, облік наявності та оборотів коштів на поточному рахунку і в касі, а також ведення реєстру розрахунків з дебіторами та кредиторами.

Автоматизована обробка даних повинна включати такі завдання:

- обробка безготівкових та готівкових розрахункових операцій;
- оформлення операцій з руху грошових коштів та їх реєстрація в бухгалтерському обліку;
- автоматизована обробка касової інформації для бухгалтерського обліку та фінансової звітності;
- контроль за дотриманням касової дисципліни;
- відображення інвентаризації грошових коштів та результатів інвентаризації в бухгалтерських розрахунках.

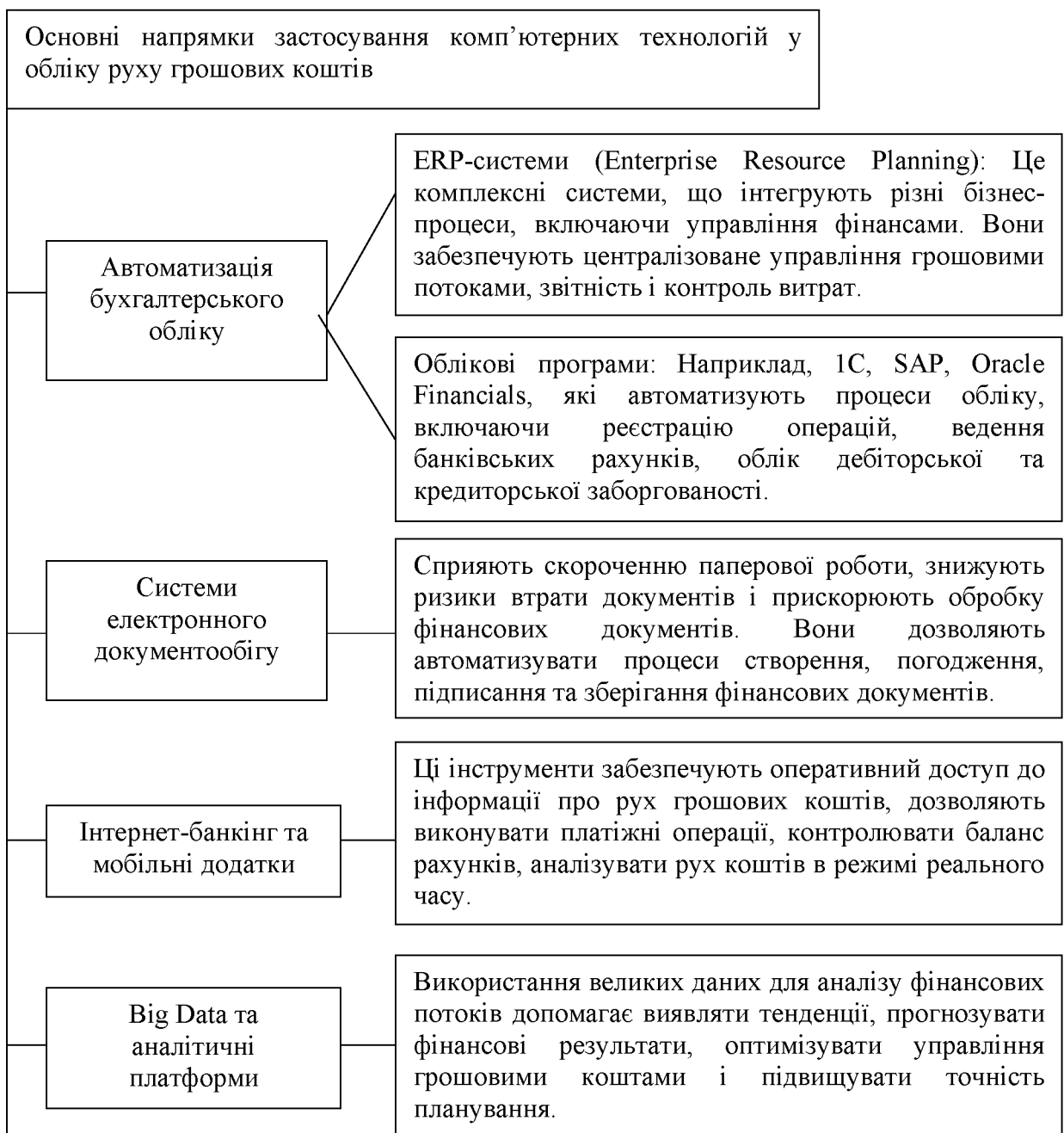
Головною метою використання комп'ютерних систем обліку грошових коштів як частини комп'ютерних інформаційних систем підприємства є забезпечення фінансовою інформацією для керівництва підприємства з метою прийняття обґрунтованих рішень щодо використання грошових ресурсів та вибору оптимальних альтернатив.

Сучасні комп'ютерні технології охоплюють різноманітні інструменти та системи, такі як ERP-системи, бухгалтерські програми, системи електронного документообігу, платформи аналітики великих даних, хмарні сервіси та технології безпеки. Вони дозволяють підприємствам досягати високої точності та швидкості обробки фінансової інформації, знижувати операційні витрати,

підвищувати прозорість і контроль над потоком коштів, а також миттєво реагувати на зміни в зовнішньому середовищі.

Крім цього, інтеграція сучасних комп'ютерних технологій у процеси касового обліку сприяє підвищенню рівня фінансової дисципліни на підприємстві та дозволяє краще контролювати та прогнозувати фінансові потоки. У умовах швидкого розвитку цифрових важливе забезпечення високого рівня захисту фінансових даних, що стає можливим завдяки застосуванню сучасних засобів захисту інформації.

Основні сфери застосування комп'ютерних технологій в обліку руху грошових коштів можна побачити на рис. 2.10.



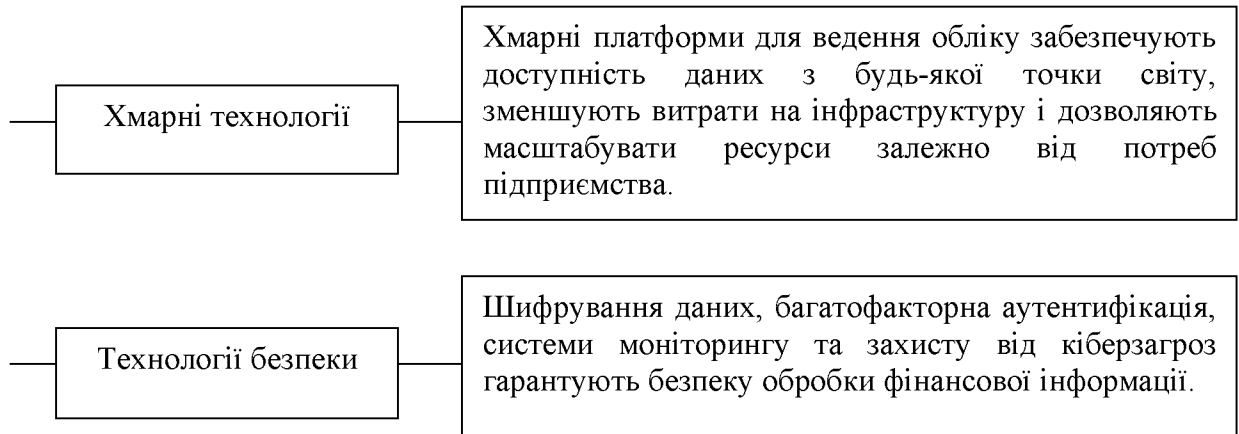


Рис. 2.10. Основні напрямки застосування комп'ютерних технологій у обліку руху грошових коштів

Переваги використання сучасних технологій у відстеженні грошових потоків можна сформулювати наступним чином:

- підвищення точності та зниження ризику помилок. Автоматизовані системи зменшують ймовірність помилок в обліку та звітності за рахунок мінімізації людського втручання;
- економія часу та ресурсів. Автоматизація скорочує час обробки фінансових операцій і підготовки звітів;
- удосконалення управління фінансовими потоками. Сучасні технології дозволяють швидко аналізувати фінансові показники та приймати обґрунтовані управлінські рішення;
- підвищення прозорості та керованості. Використання сучасних технологій забезпечує повний контроль над усіма фінансовими операціями та дозволяє миттєво виявляти та реагувати на будь-які відхилення;
- можливість інтеграції та масштабування. Сучасні системи легко інтегруються з іншими бізнес-додатками та масштабуються відповідно до потреб бізнесу.

Переваги використання сучасних технологій у відстеженні грошових потоків посилюються і необхідністю їх застосування в сучасному бізнес-середовищі.

Умови швидко змінюються в сучасному бізнесі, що підкреслює необхідність використання сучасних комп'ютерних технологій для ефективного управління грошовими потоками. Це дозволяє підприємствам бути конкурентоспроможними і успішними на ринку.

Отже, сучасні комп'ютерні технології у відстеженні грошових потоків є важливим інструментом для ефективного управління фінансами у бізнесі. Вони не лише забезпечують високу точність, швидкість обробки інформації та безпеку фінансових операцій, але й сприяють покращенню фінансової дисципліни та підвищенню конкурентоспроможності підприємства. Використання таких технологій стає необхідністю в сучасному бізнес-середовищі, яке відзначається швидкими темпами змін і вимагає оперативного реагування на ринкові зміни, розвиток технологій та зміни в законодавстві. Інтеграція сучасних комп'ютерних технологій дозволяє підприємствам зберігати конкурентні переваги, прогнозувати та адаптуватися до нових викликів, що стають актуальними в умовах глобалізації та швидкої зміни умов бізнес-середовища.

РОЗДІЛ 3.

АУДИТ РУХУ ГРОШОВИХ КОШТІВ

3.1. Мета, зміст, завдання та джерела інформації аудиту руху грошових коштів

Аудит є важливим інструментом для забезпечення прозорості та достовірності фінансової звітності організацій. Він дозволяє виявити та виправити помилки, запобігти шахрайству і зловживанням, а також підтвердити відповідність фінансової інформації встановленим стандартам і нормативам. Це підвищує довіру до фінансової звітності з боку інвесторів, кредиторів, акціонерів та інших зацікавлених сторін, що, у свою чергу, сприяє поліпшенню репутації компанії та забезпеченню доступу до фінансування.

Крім того, аудит допомагає підвищити ефективність управління шляхом надання об'єктивної оцінки фінансової діяльності компанії та рекомендацій щодо покращення процесів. Це включає оцінку системи внутрішнього контролю та управлінських процедур, що дозволяє знизити ризики і витрати, а також оптимізувати використання ресурсів. Регулярний аудит сприяє дотриманню законодавства та внутрішніх політик компанії, що мінімізує ризик юридичних санкцій і штрафів.

Таким чином, аудит є ключовим механізмом забезпечення фінансової стабільності та розвитку компанії, надаючи керівництву необхідну інформацію для прийняття обґрунтованих рішень і покращення фінансових показників. Він допомагає ідентифікувати потенційні проблеми, покращити ефективність фінансових операцій і зміцнити довіру до компанії на ринку.

Аудит руху грошових коштів є важливим елементом фінансового контролю, який забезпечує точність і повноту обліку операцій з грошовими коштами. Він допомагає виявити та запобігти шахрайству, нецільовому використанню коштів та іншим фінансовим зловживанням. Це сприяє захисту активів компанії та забезпечує правильне відображення грошових потоків у

фінансовій звітності, що є критично важливим для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Він допомагає оптимізувати управління грошовими потоками, виявляючи можливості для покращення ефективності та зниження витрат. Він забезпечує контроль за дотриманням внутрішніх політик і процедур, що підвищує надійність фінансового управління і сприяє більш ефективному плануванню і прогнозуванню грошових потоків. Це дозволяє компанії забезпечити стабільність фінансової діяльності і уникнути проблем з ліквідністю.

В цілому, аудит руху грошових коштів сприяє зміцненню фінансової дисципліни і забезпечує високу якість фінансового управління. Він є важливим інструментом для підтримання фінансової стабільності компанії, підвищення ефективності управління грошовими ресурсами і забезпечення довіри з боку зовнішніх і внутрішніх користувачів фінансової інформації.

Основним правовим актом у сфері аудиту є Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», згідно зі статтею 13 якого аудитори та суб'єкти аудиторської діяльності здійснюють аудит відповідно до міжнародних стандартів аудиту [9].

Метою аудиту операцій з грошовими коштами є забезпечення точності, прозорості та ефективності управління грошовими ресурсами організації. Він спрямований на підтвердження достовірності фінансових записів та забезпечення відповідності внутрішнім політикам компанії та нормативним вимогам.

Основні завдання аудиту грошових коштів охоплюють кілька ключових аспектів:

- перевірка достовірності обліку готівки;
- перевірка відповідності нормативних вимог і стандартів;
- виявлення та запобігання випадкам шахрайства та зловживань;
- оцінка ефективності управління грошовими потоками;
- перевірка системи внутрішнього контролю;
- забезпечення ефективного фінансового планування;

- зниження фінансових ризиків;
- підтвердження відповідності управлінській звітності.

Нормативною основою для проведення аудиту коштів підприємства є правові норми, стандарти аудиту, стандарти бухгалтерського обліку, які затверджені відповідними наказами Міністерства фінансів України, а також професійна етика аудиторів і нормативні документи міністерств і відомств України.

Інформаційною основою для проведення аудиту коштів служить основна фінансова звітність разом із додатковою інформацією (рис. 3.1).

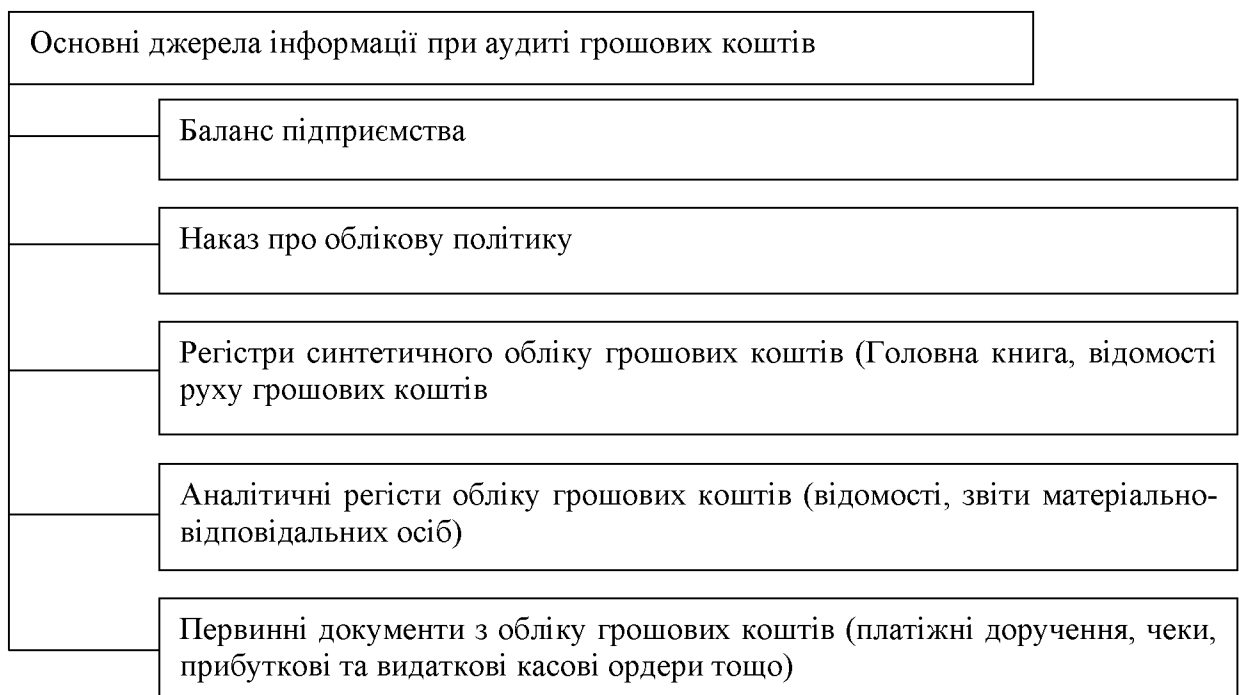


Рис. 3.1. Основні джерела інформації при аудиті грошових коштів

Вивчаючи внутрішні нормативні та загальні документи підприємства, аудитор отримує інформацію про наступні аспекти: характеристику підприємства; його основні види діяльності; особливості використовуваних технологій; рух, потреби та наявність коштів; правила та процедури зберігання документації.

Аудитор аналізує цю інформацію з точки зору її об'єктивності та придатності, якість якої визначається відповідно до професійних стандартів і законодавства.

Під час аудиту коштів підприємства неможливо перевірити всі документи щодо надходження та видачі коштів, а також інші важливі документи і записи. Зазвичай касова перевірка охоплює весь доступний період, але сам аудит може тривати декілька тижнів або місяців після закінчення звітного періоду.

Рішення аудитора про використання певних доказів можна розглядати як відповіді на чотири основні запитання:

1. Які конкретно аудиторські процедури будуть застосовані?
2. Яка величина вибірки необхідна для кожної з аудиторських процедур?
3. Які саме елементи мають бути вибрані для перевірки з цього набору?
4. В який час слід проводити кожну конкретну процедуру?

Аудиторські процедури – це конкретні інструкції, які детально описують збір доказів на різних етапах аудиту. Програма аудиту містить детальний опис результатів проведених досліджень, включаючи перелік процедур, які використовуються під час аудиту, одиниці вибірки і конкретні елементи для перевірки, а також час, коли ці процедури проводяться [47].

Важливо зауважити, що існує взаємозв'язок між суттєвістю і аудиторським ризиком: чим складніший аудит, тим менший ризик для аудитора і, відповідно, навпаки. Суть і процедури оцінки аудиторського ризику визначені в Міжнародних стандартах аудиту 315 та 330.

Стандарти вимагають від аудитора збору достатніх переконливих доказів, що підтверджують його чи її думку про об'єкт аудиту. Переконливість доказів визначається після загальної оцінки їх достовірності, адекватності та своєчасності. Наприклад, навіть дуже надійна інформація може бути не переконливою, якщо надана з запізненням. Так само велика вибірка, що містить недостовірну інформацію, не буде переконливою.

Також стандарти аудиту вимагають, щоб аудитор мав достатню впевненість у тому, що значні викривлення щодо фактичного стану обліку грошових коштів відсутні. Тому аудитор повинен зібрати достатню кількість достовірних і своєчасних довідок про рух коштів.

Отже, крім процедур для оцінки достовірності, аудитор також повинен визначити відповідний розмір вибірки, що враховує вимоги адекватності. Крім того, аудитор повинен прийняти рішення про те, коли краще виконати ці процедури. Завдяки цьому комбінації рішень щодо аудиту, аудитор може забезпечити відсутність значних викривлень у обліку коштів, а програма аудиту має відображати ці рішення [95].

При прийнятті рішення про вибір аудиторської процедури, аудитор має кілька можливостей:

- фактичний контроль;
- підтвердження;
- документація;
- спостереження;
- арифметична точність;
- аналітичні процедури;

Аналітичні процедури включають порівняння та встановлення зв'язків. У деяких випадках вони також застосовуються для оцінки розрахунків або бізнес-операцій, які потребують ретельнішого дослідження.

Інформація, що використовується для аналітичних процедур, зазвичай є розрахунками, зробленими аудитором самостійно. Аналітичні процедури слід проводити на початку аудиту, щоб допомогти визначити, які рахунки не потребують додаткової перевірки, а які операції потребують більш детального аналізу.

Аудитор повинен документувати проведені процедури, методи відбору проб і випробувань, результати тестів і зроблені висновки. Це необхідно для оцінки сукупних результатів усіх тестів і як основа для захисту аудиторського звіту у випадку необхідності.

3.2. Методичні прийоми проведення аудиту руху грошових коштів

Згідно з Законом України № 2258-VIII, аудит є перевіркою публічної бухгалтерської звітності, бухгалтерського обліку, первинних документів та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності господарських організацій з метою визначення достовірності, повноти звітності, відповідності чинному законодавству та встановленим стандартам.

Аудиторські процедури використовують методичні прийоми аудиту, які характеризуються функціями, що вони виконують у аудиторському процесі.

Кожен методичний прийом у системі фінансово-господарського контролю передбачає використання конкретних контрольних процедур (рис. 3.2).

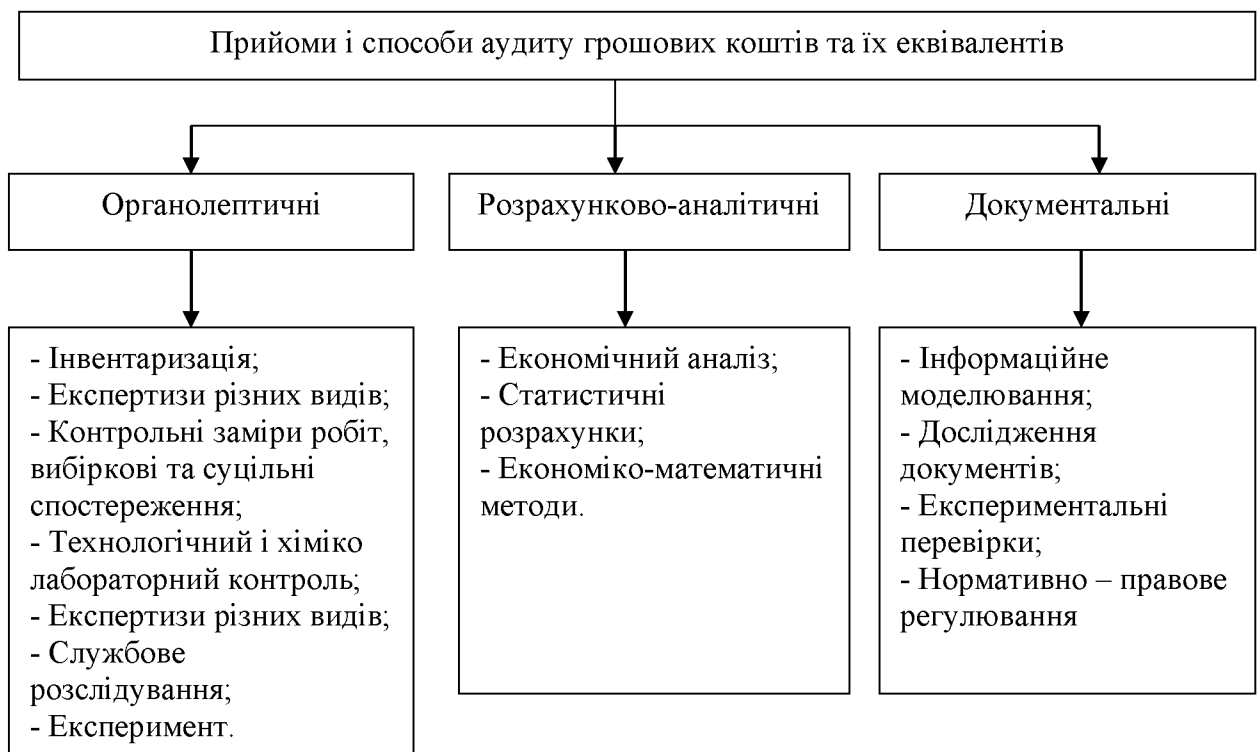


Рис. 3.2. Прийоми та способи аудиту грошових коштів та їх еквівалентів

Аудиторські процедури використовуються для реалізації методів контролю та можуть бути класифіковані на організаційні, моделюючі, нормативно-правові, аналітичні, розрахункові, лічильно-розрахункові, логічні, порівняльно-порівняльні та інші.

Аудит операцій з коштами підприємства включає перевірку різноманітних аспектів, таких як їх захист, правильність оцінки, облік, документування, транспортування, раціональне використання тощо.

При вивченні внутрішніх нормативних та загальних документів підприємства, аудитор отримує інформацію про саме підприємство, його вид діяльності, особливості технологічного процесу, а також про касові документи, банківські рахунки та інші грошові документи.

Зміст і послідовність аудиторського контролю грошових коштів зображено на рис. 3.3.



Рис. 3.3. Послідовність аудиту грошових коштів

Аудитор, який починає перевірку касових операцій, має інтерес до отримання максимально повної інформації про внутрішній контроль у сфері

бухгалтерського обліку. Також важливо з'ясувати, як саме здійснюється касова дисципліна на підприємстві і наскільки ефективно контролюються касові операції та різноманітні платежі з поточних та інших рахунків підприємства.

Особлива увага приділяється перевірці грошових коштів у сейфі підприємства, для чого аудитор проводить ряд аудиторських процедур, спрямованих на перевірку точності бухгалтерського обліку. Порядок проведення аудиту коштів ілюструється схематично на рис. 3.4.



Рис. 3.4. Порядок аудиту грошових коштів

Один з ключових методів збору інформації полягає в проведенні тестування на основі заздалегідь складених запитань (рис. 3.5).

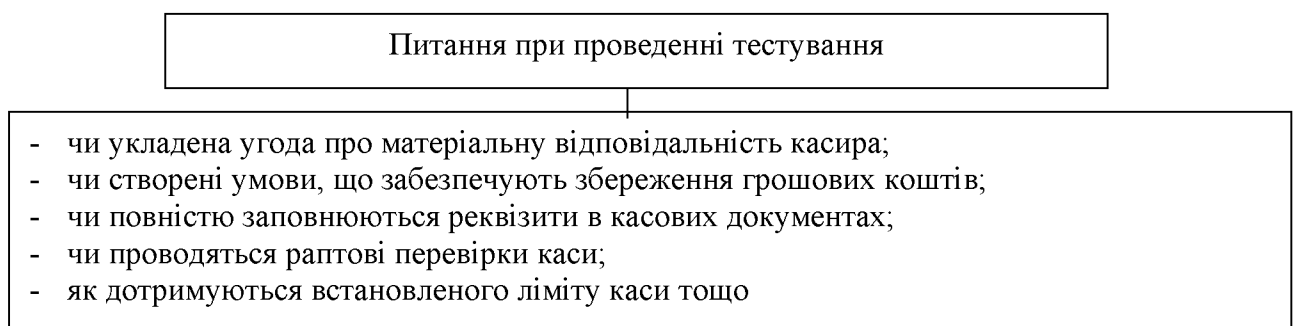


Рис. 3.5. Питання при проведенні тестування

Програма аудиту встановлює список об'єктів і визначає необхідний час для кожного аспекту аудиту або аудиторських процедур.

З метою зручності програма оформлена у вигляді таблиці, де на початку зазвичай зазначається: назва підприємства, період перевірки, дата перевірки, та об'єкт перевірки (таблиця 3.1).

Таблиця 3.1

Програма аудиторської перевірки операцій з грошовими коштами

№з/п	Перелік процедур	Джерела інформації
1	2	3
Готівкові операції		
1	Проведення перевірки каси (раптово)	Касові документи, касова книга, реєстри за рахунком, готівкові кошти
2	Перевірка оборотів і залишків за рахунком 30 «Готівка» та їх відповідність даним Головної книги	Касова книга, відомості, журнали, машинограми за рахунком 30, Головна книга
3	Вибіркова перевірка цільового використання грошових коштів, отриманих з банку, дотримання ліміту каси й установленого ліміту розрахунків між юридичними особами готівкою	Виписки банку, касові документи, відомості, журнали, машинограми за рахунками 30, 31 тощо.
4	Вибіркова перевірка правильності оформлення касових документів і відповідності їх даних записам у Касовій книзі та облікових реєстрах за рахунком 30 «Готівка»	Касові документи, касова книга, відомості, журнали, машинограми за рахунками 30, 31 тощо.

Аудитор може врахувати результати внутрішнього контролю, якщо виявлені дії інвентаризації, що стосуються наявності грошових коштів, викликають довіру. На основі цього аудитор може прийняти рішення про необхідність проведення інвентаризації. Вивчення цих аспектів дозволяє аудитору зробити висновок щодо стану грошових операцій на досліджуваному підприємстві, виявити слабкі місця в організації бухгалтерського обліку та області можливих порушень і помилок.

Наприклад, можна розглянути потенційні порушення у обліку операцій з готівкою в касі для конкретизації цих аспектів(таблиця 3.2).

Таблиця 3.2

Основні порушення в операціях з грошовими коштами

№ з/п	Можливе порушення	Характеристика порушення
1	2	3
1	Пряме розкрадання грошових коштів	<ul style="list-style-type: none"> - нічим не обгрунтоване пряме розкрадання грошових коштів - розкрадання грошових коштів, що маскується розписками посадових осіб, працівників бухгалтерії та інших працівників підприємства
2	Не оприбуткування та присвоєння грошових коштів, що надійшли	<ul style="list-style-type: none"> - не оприбуткування і присвоєння грошових коштів, що надійшли з банку - не оприбуткування і присвоєння грошових сум, що надійшли від різних фізичних і юридичних осіб по прибуткових ордерах - не оприбуткування і присвоєння грошових сум, що надійшли від різних юридичних осіб за довіреностями
3	Надлишкове списання грошей по касі	<ul style="list-style-type: none"> - повторне використання одних і тих же документів для списання грошей по касі - надлишкове списання грошей по касі шляхом неправильного підрахунку підсумків в касових документах і звітах касира - надлишкове списання грошей по касі без підстав або по фальсифікованих документах - надлишкове списання грошей по касі шляхом підробки в законно оформлених документах зі збільшенням сум списань
4	Присвоєння сум, нарахованих різним особам та організаціям	<ul style="list-style-type: none"> - присвоєння депонованої заробітної плати та коштів, нарахованих за іншими підставами - присвоєння сум, що належать іншим підприємствам
6	Розрахунки з населенням готівкою за товари, надані послуги без застосування реєстраторів	<ul style="list-style-type: none"> - не застосовуються реєстратори розрахункових операцій - незареєстровані розрахункові операції в податкових органах
7	Некоректне відображення касових операцій в регістрах синтетичного обліку	<ul style="list-style-type: none"> - некоректне складання бухгалтерських записів - неправильне виведення залишків - невідповідність записів в регістрах записам в касовій книзі, звітах касира і документах

Отже, під час проведення аудиту грошових коштів рекомендується використовувати методичні прийоми для перевірки відповідності проведених грошових операцій чинним нормативно-правовим актам НБУ. Додатково, залежно від характеру господарської діяльності та специфіки контролю згідно з умовами угоди з клієнтом, можуть використовуватися різноманітні методи і методичні прийоми, такі як порівняння, арифметичні розрахунки, зустрічні звірки тощо. Зібрані докази про виявлені порушення в обліку грошових коштів фіксуються в робочій документації аудитора та використовуються для узагальнення результатів перевірки та підготовки підсумкових документів.

3.3. Результати аудиту руху грошових коштів

Робота на будь-якому підприємстві неминуче пов'язана з рухом коштів, як в готівковій, так і в безготівковій формі. Тому важливо забезпечити цілісність, захищеність і точність операцій з їх використанням, а також гарантувати своєчасність і достовірність документації щодо надходження, вибуття та зберігання коштів на підприємстві. З метою забезпечення цих аспектів виконується аудит операцій з грошовими коштами, який вирішує актуальні питання щодо їх достовірності, своєчасності та законності.

На досліджуваному підприємстві, де здійснюються касові операції, перевірка каси має велике значення для попередження та виявлення можливих зловживань і порушень. Контроль за коштами є критичним як під час аудиту фінансової звітності, так і під час операційного аудиту.

Планування є одним з методів управління, який включає розробку та практичну реалізацію стратегічних планів для досягнення майбутнього стану господарюючого суб'єкта, включаючи методи та інструменти для досягнення цілей.

Використання планування в аудиторській діяльності забезпечує значні переваги, особливо в умовах конкурентного ринкового середовища, де

підприємства мають стратегічні цілі і потребують систематичного підходу до оцінки їх виконання.

Планування аудиту базується на результатах попереднього аналізу і спрямоване на досягнення наступних цілей:

- збір необхідної інформації про стан і динаміку готівкових і безготівкових розрахунків підприємства, їх відображення у фінансовій звітності та ефективність внутрішнього аудиту
- встановлення очікуваного рівня довіри до внутрішнього аудиту для оцінки надійності інформації, на яку покладається аудитор;
- визначення змісту, тривалості та обсягу аудиторських процедур, які будуть застосовані на наступних етапах аудиту;
- координація роботи зі збору та аналізу інформації, необхідної для оцінки достовірності та законності руху коштів, а також достовірності Балансу та Звіту про рух коштів.

Загальний план аудиту грошових коштів має бути детально розроблений для підготовки програми аудиту. Основні елементи програми аудиту визначаються з урахуванням розміру, типу і особливостей підприємства, умов аудиторського завдання, а також методології та техніки, які використовуються аудитором під час перевірки.

Під час розробки загального плану контролю грошових коштів, аудитор докладає зусиль для аналізу питань, що описані у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Етапи планування аудиту грошових коштів

Етап	Види робіт
1	2
Етап 1	Згода клієнта й укладання договору
Етап 2	Установлення мети і завдань аудиту грошових коштів та фінансової звітності Мета: висловлення незалежної думки щодо достовірності обліку грошових коштів та їх відображення у фінансової звітності Завдання: <ul style="list-style-type: none"> - збір загальних даних та інформації про бізнес клієнта; - ознайомлення із системою обліку і внутрішнього контролю; - визначення й оцінка аудиторського ризику; - визначення критеріїв оцінки фінансової звітності
Етап 3	Оцінка середовища суб'єкта перевірки Внутрішні фактори: <ul style="list-style-type: none"> - управління;

	<ul style="list-style-type: none">- облік і внутрішній контроль;- виробництво;- фінансова діяльність;- діяльність персоналу. Зовнішні фактори:- економічна ситуація;- політична ситуація;- соціальна ситуація;- юридична ситуація
--	--

Продовження таблиці 3.3

1	2
Етап 4	Складання загального плану аудиту грошових коштів
Етап 5	Розробка програми аудиту грошових коштів
Етап 6	Визначення процедур для кожного етапу процесу аудиторської діяльності
Етап 7	Коригування загального плану і програми грошових коштів протягом усього процесу аудиту

Оскільки перевірка достовірності обліку грошових коштів передбачає не лише оцінку їх обліку, але й перевірку інших аспектів бухгалтерського обліку та форм фінансової звітності на підприємстві, розроблений план аудиту грошових коштів включає також перевірку операцій, що впливають на рух грошових коштів у підприємства.

Загальний план аудиту грошових коштів є основою для підготовки програми аудиту. При розробці програми касового аудиту необхідно визначити рівень суттєвості, тобто ступінь точності, при якій фінансова звітність, складена клієнтом, вважається достовірною (Таблиця 3.4).

Таблиця 3.4

Загальний план аудиту грошових коштів

№ з/п	Розділи аудиту	Період проведення	Виконавець	Примітки
1	2	3	4	5
1.	Вивчення та аналіз внутрішніх регламентів та положень облікової політики щодо обліку грошових коштів	01-02.03.2024 р.	аудитор	
2.	Перевірка узгодженості даних форм фінансової звітності щодо грошових коштів	03.03. 2024 р.	аудитор	
3.	Перевірка відповідності даних Балансу даним Головної книги, оборотної відомості, регістрам синтетичного та аналітичного обліку	04-05.03. 2024 р.	аудитор	
4.	Перевірка законності та правильності відображення в обліку грошових коштів	06-09.03. 2024 р.	аудитор	
5.	Узагальнення матеріалів аудиту	10.03. 2024 р.	аудитор	

Програма аудиту представляє собою детальний перелік аудиторських процедур, який служить інструкцією для помічників аудитора і інших

учасників аудиту, а також засобом контролю якості їх роботи. При цьому слід враховувати фактори, такі як витрати на робочу силу, необхідні для виконання роботи, час, витрачений на попередню перевірку, рівень суттєвості та оцінку ризику.

Заплановані види, зміст і терміни аудиторських процедур, які визначені в програмі аудиту, повинні відповідати прийнятим параметрам загального плану аудиту.

Програма аудиту сприяє керуванню та контролю над діяльністю аудиторів. Вона включає перелік об'єктів аудиту за різними напрямками, а також визначає час, необхідний для проведення кожного напрямку аудиту чи окремої аудиторської процедури.

Програма аудиту для кожного підприємства затверджує об'єкти аудиту та обсяг аудиту. Програма касового аудиту представлена у вигляді таблиці. Вона повинна містити інформацію про назву підприємства, період перевірки, дату аудиту та об'єкт, який підлягає перевірці.

Програма аудиту руху грошових коштів на підприємстві включає конкретні дані, які зібрані у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Програма аудиту грошових коштів

№ з/п	Завдання, процедури аудиту	Аудиторські докази (від звітності до первинного документа)	Термін виконання	Виконавці	Примітки
1	2	3	4	5	6
1.	Вивчення та аналіз внутрішніх регламентів та положень облікової політики щодо обліку грошових коштів		01-02.03.2024 р.	Аудитор	
1.1.	Вивчення умов зберігання готівки та інших грошових коштів в касі, дотримання діючих норм ведення готівкових операцій		01.03.2024 р.	Аудитор	

Продовження таблиці 3.5

1	2	3	4	5	6
1.2	Встановлення складу первинних документів щодо обліку грошових коштів, що застосовуються на підприємстві та порядку їх заповнення	Графік документообігу, наказ про облікову політику	01.03.2024 р.	Аудитор	
1.3	Вивчення посадових інструкцій осіб, що ведуть облік грошових коштів	Договір про повну матеріальну відповідальність касира, посадова інструкція бухгалтера з обліку готівкових розрахунків	01.03.2024 р.	Аудитор	
1.4	Дослідження наявності внутрішніх регламентних документів щодо обліку грошових коштів на поточному рахунку, вивчення стану касової дисципліни	Накази на проведення інвентаризації, договори про повну матеріальну відповідальність, договір про банківське обслуговування	02.03.2024 р.	Аудитор	
2.	Перевірка узгодженості даних форм фінансової звітності щодо грошових коштів		03.03.2024 р.	Аудитор	
2.1	Перевірка узгодженості даних Балансу із даними Звіту про рух грошових коштів щодо грошових коштів	Баланс (звіт про фінансовий стан), Звіт про рух грошових коштів	03.03.2024 р.	Аудитор	
2.2	Перевірка узгодженості даних Балансу із даними Приміток щодо грошових коштів	Баланс (звіт про фінансовий стан)	01.03.2024 р.	Аудитор	
3.	Перевірка відповідності даних Балансу (звіту про фінансовий стан) даним Г оловної книги, оборотної відомості, регістрам синтетичного та аналітичного обліку		04-05.03.2024 р.	Аудитор	

Продовження таблиці 3.5

1	2	3	4	5	6
3.1	Перевірка узгодженості даних Балансу (звіту про фінансовий стан) із даними Головної книги, оборотної відомості, облікових реєстрів	Головна книга, машинограми	04.03.2024 р.	Аудитор	
3.2	Перевірка узгодженості даних Головної книги та оборотної відомості	Головна книга, оборотна відомість	04.03.2024 р.	Аудитор	
3.3	Перевірка узгодженості оборотної відомості та облікових реєстрів	оборотна відомість, машинограми	05.03.2024 р.	Аудитор	
3.4	Перевірка узгодженості реєстрів аналітичного і синтетичного обліку	машинограми, касова книга, виписки банку	05.03.2024 р.	Аудитор	
4.	Перевірка законності та правильності відображення в обліку грошових коштів		06-09.03. 2024 р.	Аудитор	
4.1	Перевірка повноти та своєчасності оприбуткування грошових коштів в касу, правильності оформлення документів по надходженню грошових коштів в касу	Прибуткові касові ордери, касова книга, журнал реєстрації прибуткових і видаткових касових документів	05.03.2024 р.	Аудитор	
4.2	Перевірка правильності оформлення документів по надходженню і видачі грошових коштів з каси й своєчасного їх надання у бухгалтерію	Касові ордери, касова книга, платіжна відомість	05.03.2024 р.	Аудитор	
4.3	Перевірка фактичної наявності готівки в касі	Акт інвентаризації, інвентаризаційний опис, звіряльна відомість	06.03.2024 р.	Аудитор	
4.4	Перевірка додержання ліміту каси	Касова книга, розрахунок ліміту каси	06.03.2024 р.	Аудитор	

Продовження таблиці 3.5

1	2	3	4	5	6
4.5	Перевірка документів з інвентаризації грошових коштів та своєчасності відображення її результатів у бухгалтерському обліку	Наказ на проведення інвентаризації, акт інвентаризації, звіряльна відомість	07.03.2024 р.	Аудитор	
4.6	Перевірка реальності залишку коштів на рахунках у банку та їх відповідність даним обліку	Листи-запити до банку на підтвердження залишку, машинограми	07.03.2024 р.	Аудитор	
4.7	Перевірка правильності оброблення документів щодо руху коштів на рахунку	Виписка банку, платіжні доручення, чеки	08.03.2024 р.	Аудитор	
4.8	Перевірка цільового використання коштів, отриманих з рахунку	Виписка банку, чек, прибуткові касові ордери, видаткові касові ордери	09.03.2024 р.	Аудитор	
5.	Узагальнення матеріалів аудиту		10.03.2024 р.	Аудитор	
5.1	Складання аналітичних таблиць		10.03.2024 р.	Аудитор	
5.2	Узагальнення та оцінка виявлених помилок		10.03.2024 р.	Аудитор	
5.3	Написання аудиторського звіту		10.03.2024 р.	Аудитор	

Під час планування аудиторської перевірки аудитор готує робочі документи, які служать основою для підготовки аудиторського висновку.

Після завершення перевірки касових операцій аудитор підбиває підсумки цієї перевірки.

За результатами аудиту достовірності фінансової (бухгалтерської) звітності щодо касових операцій на підприємстві встановлено наступне.

Аудиторський висновок
про достовірність операцій з грошовими коштами
Філії «Костопільське лісове господарство» ДСГП «Ліси України»
Аудитор Захарчук Д.В.

Термін перевірки 01.03.24 р. – 01.04.24 р.

Для підтвердження достовірності обліку грошових коштів в даній установі я провела аудит руху грошових коштів, який попередньо спланувала відповідно до стандартів аудиту. Під час перевірки я зібрала необхідну інформацію, на основі якої склала об'єктивний аудиторський висновок щодо фактичного стану обліку готівки.

Отриманий аудиторський висновок є умово-позитивним. В результаті перевірки руху готівки було виявлено, що касир дотримується Положення про ведення касових операцій у національній валюті України від 29.12.2017 № 148. Однак були виявлені порушення вимог цього положення:

- ведення касової книги з затримкою;
- порушення нумерації касових ордерів;
- неправильне оформлення видаткових касових ордерів;
- невідповідність нумерації первинних касових документів, відображених у касовій книзі;
- перевищення ліміту каси до 18 числа місяця;
- нецільове використання готівки 18 числа місяця.

Ці порушення не мають прямого впливу на загальний фінансовий стан установи, проте вони суперечать вимогам зазначеного положення. Рекомендується повідомити касира про виявлені порушення для уникнення майбутніх штрафів.

Захарчук Д.П.

Після проведеного аудиту руху грошових коштів можна зробити висновок, що бухгалтерський облік на підприємстві ведеться з урахуванням чинного законодавства, і значних порушень або помилок, які могли б вплинути на формування фінансової звітності, не виявлено.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Облік грошових коштів є важливою складовою фінансового управління будь-якого лісогосподарського підприємства. Перш за все, точний облік коштів дозволяє забезпечити прозорість та контроль над фінансовими операціями. Це надає можливість вчасно виявляти будь-які недоліки, помилки або навіть фінансові зловживання, що допомагає уникнути серйозних фінансових проблем у майбутньому.

Друге, облік грошових коштів допомагає забезпечити стабільність фінансових потоків у підприємстві. Чіткий огляд того, як і коли гроші витрачаються і отримуються, дозволяє ефективно планувати бюджет та розподіляти фінансові ресурси на найбільш пріоритетні напрямки розвитку і виробництва.

Крім того, правильний облік грошових коштів стає основою для прийняття важливих управлінських рішень. Він дозволяє аналізувати фінансові показники, оцінювати ризики і можливості, тим самим сприяючи зростанню ефективності управління і підвищенню фінансової стійкості підприємства.

У результаті проведеного дослідження можна зробити наступні висновки.

У сучасній економічній науці відсутнє чітке визначення категорії «гроші», оскільки різні автори трактують їх по-різному. Проте більшість вчених погоджуються, що гроші проявляють свою сутність через функції, які вони виконують. Гроші можуть розглядатися як дохід або накопичені доходи у грошовій формі, або як готівка або кошти на банківських рахунках. Готівка включає гроші в касі, на банківських рахунках і депозитах до запитання.

Підприємство було створено відповідно до чинного законодавства з метою отримання прибутку та основним напрямком діяльності є лісове господарство та пов'язані з ним види діяльності.

Аналіз діяльності підприємства підтвердив, що воно активно здійснює свою господарську діяльність.

Протягом періоду з 2021 по 2023 роки підприємство продемонструвало прибуткову діяльність. Чистий прибуток склав 9849,0 тис. грн у 2021 році, 10653,0 тис. грн у 2022 році і 96909,4 тис. грн у 2023 році.

У 2022 році обсяг реалізованої продукції зріс на 171844 тис. грн порівняно з 2021 роком, але у 2023 році відбувся зворотний тренд і обсяг зменшився на 8713,3 тис. грн в порівнянні з 2022 роком. Собівартість реалізованої продукції в 2022 році зросла на 56372,5 тис. грн по відношенню до 2021 року і на 34113,2 тис. грн в 2023 році по відношенню до 2022 року.

Щодо руху готівки, аналіз показав, що на підприємстві готівка була у вигляді поточного рахунку в банку: 26 тис. грн у 2013 році, 32 тис. грн у 2014 році, 405 тис. грн у 2015 році, 505000 грн у 2016 році і 190 тис. грн у 2017 році.

З метою покращення фінансового стану, підвищення ліквідності та платоспроможності, підприємству необхідно розробити комплекс заходів, враховуючи особливості галузі та умови діяльності. Особлива увага повинна бути приділена пошуку нових ринків збуту або розширенню переліку видів діяльності, що відповідають статутним цілям компанії.

З проведеного аналізу можна зробити висновок, що структура грошових потоків підприємства залежить від його видів діяльності, а зміни у цій структурі відповідають загальним економічним тенденціям за період 2021-2023 років. Основні надходження грошей пов'язані з реалізацією продукції, а витрати включають оплату товарів і послуг, заробітну плату, соціальні відрахування та інші витрати.

Важливо відзначити, що бухгалтерський процес на підприємстві організовано відповідно до чинного законодавства.

Підприємство в своїй діяльності активно використовує безготівкові методи розрахунків, які базуються на основних принципах, використовуючи різноманітні платіжні інструменти, такі як меморіальні ордери, платіжні доручення, платіжні вимоги, розрахункові чеки, акредитиви, інкасові доручення, довіреності та банківські платіжні картки.

Кожен тип розрахункового документа включає в себе специфічний документообіг, який охоплює етапи передачі документів між учасниками операції (платником, банками, покупцем) і визначає порядок списання коштів з поточного рахунку платника та їх перерахування на рахунок отримувача.

Підприємство дотримується обмежень щодо використання готівки і контролює показники її використання, отриманої від банку. Касова дисципліна передбачає, що сума отриманої готівки не може перевищувати встановлений ліміт і має бути чітко зафіксована в касовій книзі.

Фінансовий облік на підприємстві включає синтетичний та аналітичний облік на рахунках 30, 31, 33, 35. Інформація систематизується в журналі №1 та відомостях 1 1.1 протягом звітного періоду, а в кінці місяця підсумки журналів-замовлень переносяться до Головної книги, що ведеться протягом року.

Стан і рух грошових коштів підприємства відображається у фінансовій звітності. Фінансова звітність для підприємства відіграє критичну роль у внутрішньому управлінні та зовнішній взаємодії зі зацікавленими сторонами. Вона не лише відображає фінансовий стан і результати діяльності компанії, але й є основою для прийняття стратегічних та оперативних управлінських рішень. Фінансові звіти надають важливу інформацію інвесторам, кредиторам, урядовим органам та іншим зацікавленим сторонам для оцінки ризиків, потенційного доходу та загальної фінансової стійкості підприємства. Таким чином, якісна і достовірна фінансова звітність сприяє збільшенню довіри, підвищує конкурентоспроможність підприємства на ринку та сприяє його сталому розвитку.

Для забезпечення фінансової дисципліни у розрахунках важливо встановлювати постійний контроль на підприємстві та використовувати ефективні інструменти для досягнення максимальної ефективності і отримання оптимальних результатів.

Для здійснення контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємства рекомендується проведення аудиту, який полягає у перевірці даних бухгалтерського обліку та показників фінансової звітності господарської

організації з метою висловлення незалежної думки про їх надійність у всіх аспектах. Основні аспекти аудиту включають відповідність вимогам законодавства України, положень бухгалтерського обліку або інших внутрішніх нормативних актів комерційних організацій, враховуючи потреби користувачів фінансової інформації.

Метою аудиту руху грошових коштів є забезпечення повноти та своєчасності відображення інформації про касові операції в зведених документах і регістрах бухгалтерського обліку, а також достовірності облікових записів.

Отже, узагальнюючи, можна сформулювати наступні висновки:

1. В результаті дослідження було встановлено, що ефективний облік та аудит коштів мають критичне значення для забезпечення стабільної фінансової діяльності підприємства, а це допомагає уникнути нестачі коштів, забезпечує своєчасне виконання фінансових зобов'язань і сприяє підвищенню фінансової стабільності.

2. Дослідження показало, що використання сучасних методів аудиту дозволяє не лише виявляти та запобігати фінансовим шахрайствам, але й підвищує точність фінансової звітності, що сприяє підвищенню довіри інвесторів і партнерів до компанії.

3. Аналіз руху грошових коштів дозволив визначити основні джерела та напрямки використання коштів, що дозволяє ідентифікувати найбільш вигідні напрямки інвестування та уникнути зайвих витрат.

4. Виявлено ряд проблем у системі обліку готівки, таких як недостатній контроль за готівковими розрахунками та неправильне проведення інвентаризації, що може призвести до зловживань і фінансових втрат.

5. Внутрішній аудит визнано важливим інструментом для виявлення слабких місць у управлінні готівкою та підвищення ефективності їх використання.

Отже, в результаті проведеного дослідження можна внести такі пропозиції:

1. Для досягнення максимального прибутку рекомендується знайти більш вигідні канали збуту продукції, розширити співпрацю з іншими великими підприємствами, яка була б взаємовигідною, і замінити застаріле обладнання на більш потужне, що дозволить скоротити витрати людських ресурсів.

2. Для підтримки тенденції скорочення строків погашення дебіторської заборгованості пропонується співпрацювати з надійними, платоспроможними контрагентами.

3. Залучення інвесторів є стратегічним кроком для досягнення високих фінансових результатів.

4. Впровадження автоматизованих систем бухгалтерського обліку рекомендується з метою підвищення точності обліку та зниження ризику людських помилок.

5. Регулярний внутрішній аудит допоможе покращити контроль за грошовими потоками і виявити проблеми в системі обліку на ранніх стадіях.

6. Оптимізація управління грошовими коштами передбачає розробку стратегії, яка включає аналіз ризиків та планування доходів і витрат.

7. Посилення контролю за касовими операціями через впровадження додаткових заходів безпеки і регулярну інвентаризацію залишків готівки.

8. Підвищення кваліфікації персоналу фінансових служб для забезпечення кращого розуміння сучасних методів обліку та аудиту.

9. Удосконалення системи фінансової звітності для підвищення прозорості і точності даних.

10. Розробка політики управління ризиками для мінімізації негативного впливу на грошовий потік у непередбачених ситуаціях.

Отже, ефективне управління грошовими коштами є ключовим фактором для забезпечення фінансової стабільності та успіху підприємства. Контроль за грошовими потоками визначає, як ефективно компанія використовує свої фінансові ресурси для досягнення стратегічних цілей. Це охоплює не лише вчасне отримання і витрачання коштів, а й планування доходів і витрат на майбутнє.

Реалізація запропонованих заходів, таких як впровадження автоматизованих систем бухгалтерського обліку, оптимізація управління грошовими коштами та регулярний внутрішній аудит, є критичними для досягнення цієї мети. Вони дозволяють не лише збільшити точність фінансових обліків і знизити ризик виникнення фінансових помилок, але й підвищити ефективність використання грошових ресурсів компанії. Це особливо важливо для забезпечення сталого розвитку підприємства в умовах ринкового середовища.

Крім того, ефективний контроль за грошовими потоками сприяє зменшенню фінансових ризиків, пов'язаних з дефіцитом каси або непередбаченими витратами. Це дозволяє підприємству більш гнучко реагувати на зміни у внутрішніх і зовнішніх умовах, зберігаючи при цьому фінансову стабільність і підтримуючи довіру інвесторів та партнерів. Таким чином, комплексний підхід до управління грошовими коштами є необхідною передумовою для досягнення успіху і конкурентоспроможності підприємства в сучасному бізнес-середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Господарський кодекс України: закон України від 16.01.2003 р. №436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
6. Методичні рекомендації щодо порядку проведення перевірок з питань дотримання суб'єктами господарювання касової дисципліни, повноти оприбуткування виручки від реалізації товарів (послуг): Наказ Державної податкової адміністрації України від 23.04.2009 р. № 210. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/gdpi9551?an=50>.
7. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 Звіт про рух грошових коштів: затв. Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку від 01 січня 2012 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU17030>.
8. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 09.12.2011 р. № 1591. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
9. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України № 2258-VIII від 21 грудня 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>.
10. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 року № 996-XIV. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

11. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991р. №1560-XII (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>.
12. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 року № 1264-XII. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
13. Про екологічний аудит: Закон України від 24.06.2004 року № 1862-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1862-15#Text>.
14. Про обіг векселів в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. № 2374-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2374-14#Text>.
15. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 року №2121-III, зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>.
16. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>.
17. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>.
18. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України № 235 від 16.03.2005 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0312-05#Text>.
19. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.
20. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.2001 р. № 559. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01#Text>.

21. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів»: Наказ Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. № 193. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text>.

22. Про затвердження Змін до Інструкції про службові відрядження в межах України та за кордон: Наказ Міністерства фінансів України від 13.04.2020 р. № 155. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0387-20#Text>.

23. Про затвердження Методичних рекомендацій з перевірки порівнянності показників фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 11.04.2013 р. № 476. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0476201-13#Text>.

24. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2000 р. № 356. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

25. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

26. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку проведення перевірок з питань дотримання суб'єктами господарювання касової дисципліни, повноти оприбуткування виручки від реалізації товарів (послуг): Наказ Державної податкової адміністрації України від 23.04.2009 р. № 210. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/GDPI9551>.

27. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

28. Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: Постанова Правління Національного банку України від 29.12.2017 р. № 148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text>.

29. Про затвердження Порядку відкриття та закриття рахунків у національній валюті в органах Державної казначейської служби України: Наказ Міністерства фінансів України від 22.06.2012 р. № 758. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1206-12#Text>.

30. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 року № 419. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#Text>.

31. Про затвердження Порядку визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей: Постанова Кабінету міністрів України від 22.01.1996 р. № 116. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116-96-%D0%BF#Text>.

32. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 року № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>.

33. Про результати суцільної інвентаризації дебіторської та кредиторської заборгованості і заходи щодо її скорочення: Постанова Кабінету міністрів України від 29.04.1999 р. № 750. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/750-99-%D0%BF#Text>.

34. Про затвердження типових форм первинного обліку бланків суворої звітності: Наказ Міністерства статистики України від 11.03.1996 р. № 67. URL: Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0067202-96#Text>.

35. Щодо відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності інформації про рух грошових коштів: Лист Міністерства фінансів України від 14.04.2009 р. № 31-34000-10- 10/10577. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1057201-09#Text>.

36. Андрієць В.С. Сутність поняття управління фінансуванням оборотних активів підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2014. № 8. С. 11-13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2014_8_5.

37. Бачинський В.І., Куцик П.О. Бухгалтерський облік (загальна теорія): навчальний посібник. Львів: Видавництво ПП «Магнолія», 2016. 360 с.

38. Бандурка О.М. Фінансова діяльність підприємства: підручник / О. М. Бандурка, М. Я. Коробов, П. Л. Орлов, К. Я. Петрова. К. : Либідь, 2008. 320 с.
39. Білик М. Д. Управління фінансами державних підприємств. К. : Знання, 1999. 312 с.
40. Бондар М. І. Звітність підприємства: підручник. / М. І. Бондар, Ю. А. Верига, М. М. Орищенко та ін. К. : «Центр учбової літератури», 2015. 570 с.
41. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: [підручник] / Ф. Ф. Бутинець та ін. – [8-ме вид., доп. і перер.] – Житомир: ПП «Рута», 2009. – 912 с.
42. Бондаренко Н.М., Таран В.В. Організація обліку і контролю грошових коштів. *Причорноморські економічні студії*. 2017. Вип. 17. С. 229-234.
43. Верхоглядова Н.І., Шило В.П., Ільїна С.Б. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: [навчально-практичний посібник]. К.: Центр учбової літератури, 2010. 536 с.
44. Верига Ю.А. Бухгалтерський облік і аудит: Термінологічний українсько-російсько-англійський словник. К. : ЦУЛ, 2012. 292 с.
45. Виноградова М.О. Аудит: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2014. 500 с.
46. Власюк Г.В. Шляхи підвищення аудита грошових коштів. *Держава та регіони*. Серія: Економіка та підприємництво. 2014. №4. С. 28 – 31.
47. Воляник Г.М. Фінансовий облік – 1: [навчальний посібник] / Г. М. Воляник, М. М. Огородник, С. Є. Шутка, Н. І. Колінько. Львів: Новий Світ-2000, 2013. 454 с.
48. Волкова І. А. Фінансовий облік-1: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 228 с.
49. Гавриловська Л.М., Головка Т.В., Ларіонова А.С. Фінансовий облік: навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2008. 280 с.
50. Гриліцька А.В. Удосконалення класифікації грошових потоків. *Економіка: проблеми теорії та практики: Зб. наукових праць*. Вип. 203: В 4 т. Том IV. Дніпропетровськ: ДНУ, 2012. С. 936–941.

51. Гордієнко Н. І. Аудит: методика і організація: навч. посібник. / Н. І. Гордієнко, О. В. Харламова, Ю. І. Мізік, О. О. Конопліна. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 319 с.
52. Гордієнко Н. І. Фінансовий облік: навч. посібник. [2-ге вид., доп.]. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2015. 284 с.
53. Гудзь Н.В., Денчук П.Н., Романів Р.В. Бухгалтерський облік. [2-е вид., перероб, і доп.]: Навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2016. 424 с.
54. Дерев'янка С.І. Основи аудиту: навч. посібник. / С. І. Дерев'янка, С. О. Олійник, Н. П. Кузик, О. М. Ганяйло. К.: Центр учбової літератури, 2008. 328с.
55. Дерій М.В. Дефініції «грошові кошти» і «грошові потоки»: відмінності та взаємозв'язок. *Економічний аналіз*. Вип. 6. 2010. С. 60 – 64.
56. Дорохіна Ю. Безготівкові гроші як предмет злочинів проти власності. *Підприємництво, господарство і право*. 2014. № 5. С. 78–82.
57. Економічна енциклопедія: у трьох томах. Редкол. С.В. Монетний та ін. К.: Видавничий центр «Академія», 2002. 952 с.
58. Єрешко Ю.О. Сутність грошових потоків підприємства як економічної категорії. К., 2011. № 4(119). С. 39-43.
59. Зінченко О.В. Організаційно-методичний аспект обліку грошових коштів та їх роль за сучасних умов господарювання. *Журнал БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ*. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/37-2019_ukr/107.pdf//
60. Івахненко С. В. Інформаційні технології аудиту та внутрішньо-господарського контролю в контексті світової інтеграції: [монографія] Житомир : ПП «Рута», 2010. 432 с.
61. Іванова Н.А., Ролінський О.В. Організація і методика аудиту: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 216 с.
62. Івченко Л.В. Сутність грошових коштів: підходи до визначення. Режим доступу : global-national.in.ua/archive/10-2016/167.pdf.

63. Крічевець К. Теоретичні основи контролінгу грошових потоків підприємства. *Наука молода*. 2007. Вип. 8. С. 174.
64. Крупка Я. Д. Фінансовий облік: підруч. / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. В. Гудзь [та ін.]. [4-те вид. доп. і перероб.]. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 451 с.
65. Лаговська О.А. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : підручник. Київ.2018. 418 с.
66. Лень В.С.,Гливенко В.В. Звітність підприємства: підручник. Київ. Каравела, 2018. 676 с.
67. Лисиченко О.О. Фінансовий облік : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної і практичної літератури, 2019. 356 с.
68. Литвин І.С., Іващенко А.І. Шляхи удосконалення системи та механізму управління грошовими потоками. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. №2.с 51-56.
69. Лишиленко О.В. Фінансовий облік: підручник. Київ: Вид-во «Центр навчальної літератури», 2017. 556 с.
70. Лозовицький С.П. Аудит: навчальний посібник. Львів: Видавництво ПП «Магнолія», 2015. 466 с.
71. Макаренко А.П., Меліхова Т.О.,Бескоста Г.М. Аудит : навчально-методичний посібник. Запоріжжя : ЗДІА,2016. 184 с.
72. Макарович В.К., Фортуненко К.О. Грошові кошти: проблемні аспекти відображення у звітності. *Економіка і суспільство*. 2018. С. 966-971.
73. Малолеткова О. Нюанси безготівкових розрахунків. Урядовий кур'єр. 2016. № 175 (26 верес.). С. 13.
74. Міщенко С. Вдосконалення системи безготівкових роздрібних платежів. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка / відп. ред. В.Д. Базилевич. Київ: Київський ун-т, 2014. Вип. 5(158): Економіка. С. 22–28.
75. Мних Є.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: підручник. К.: Київ. *Національний торговельно-економічний університет*. 2008. 514 с.

76. Нашкерська Г.В. Фінансовий облік: підручник. К. : Кондор, 2005. 503 с.
77. Навчальна бухгалтерія. URL: <http://lab.collegesnau.com/index.php/oblik/1-oblik-kasovykh-operatsii>.
78. Нікульникова Т.Г., Залізняк Н.Г. Аудит: навчальний посібник. Львів: Видавництво ПП «Магнолія», 2015. 224 с.
79. Оболюшева О.Є. Сутність та роль безготівкових розрахунків в господарській діяльності. URL: <http://intkonf.org/obolesheva-oe-sutnist-ta-rol>.
80. Огійчук М.Ф., Плаксієнко В.Я., Беленкова М.І. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: підручник. [6-те вид., пер. і допов.]. К.: Алерта, 2011.
81. Остафійчук С.М. Грошові кошти та їх еквіваленти - найліквідніші активи підприємства. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2011. С. 215.
82. Осовська Г.В. Економічний словник. К.: Кондор, 2009. 358 с.
83. Осмятченко Л.М. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Львів: Видавництво ПП «Магнолія», 2016. 195 с.
84. Петренко С.М., Пальцун І.М. Аудит: теорія і практика застосування міжнародних стандартів: навчальний посібник. Львів: Видавництво ПП «Магнолія», 2015. 520 с.
85. Петришин Л.П., Сиротюк Г.В. Звітність підприємств: навчальний посібник. Львів: Видавництво ПП «Магнолія», 2016. 440 с.
86. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств [Текст] : підручник / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін.; Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. Д. Поддєрьогін. [6-те вид., перероб. та допов.]. К. : КНЕУ, 2007. т 552 с.
87. Полякова Л.М. Аудит: навчальний посібник / Л.М. Полякова, М.В. Корягін, В.І. Воськало, М.В. Чубай. Львів: Видавництво національного університету «Львівська політехніка», 2004. 248 с.
88. Пономаренко Н.М. Теоретичні аспекти обліку оборотних активів в інформаційній системі підприємства. *Науковий вісник Чернівецького*

університету. *Економіка*. 2015. Вип. 730- 731. С. 150-154. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvchu_ec_2015_730-731_34.

89. Радіонова Н.Й., Матвеев О.О. Вплив інформаційних технологій на форму ведення обліку. *Домінанти соціально-економічного розвитку України в умовах інноваційного типу прогресу: матеріали виступів II Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених* (м. Київ, 25 березня 2021 р.): КНУТД, 2021. С. 243-245.

90. Свистун Л. А., Нечухран К. О., Шустваль Д. О. Теоретичні засади управління грошовими потоками підприємства в умовах кризи в економіці. *Modern Economics*. 2020. № 21(2020). С. 192-198.

91. Скоробогатова Н. Є. Бухгалтерський облік: навч. посіб. Нац. техн. ун - т України «КПІ ім. Ігоря Сікорського». Київ : Політехніка, 2017. 248 с.

92. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств: навчальний посібник. Луцьк: Ред.-вид. відд. «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2001. 460с.

93. Сусіденко В. Т. Інформаційні системи і технології в обліку: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 224 с.

94. Сук Л.К., Сук П.Л. Фінансовий облік : навчальний посібник. Київ: Знання, 2016.663с.

95. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність: підручник. [7-е вид. доповн. і переробл.]. К.: Алерта, 2016. 928 с.

96. Усач Б.Ф. Аудит: навчальний посібник. [4-те вид., випр. і доп.]. К.: Знання, 2007. 231с.

97. Федішин М.П. Методичні аспекти аналізу грошових потоків підприємств для цілей планування . *Економічний аналіз*. 2016.№2.

98. Чухно А. А. Природа сучасних грошей, кредиту та грошово-кредитної політики. *Фінанси України*. № 1. 2014. С. 3 – 16.

99. Шара Є. Ю. Фінансовий облік I : навч. посібник; Держ. фіскальна служба України, Нац. ун-т Держ. податкової служби України. К. : Центр учб. літ., 2016. - 336 с.

100. Яструбецька Л.С. Організаційно-економічний механізм управління грошовими потоками промислових підприємств України: автореф. дис. канд. екон. Л., 2006. 20 с.

ДОДАТКИ